

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

Всесвітня історія

10—12 класи

Поглиблений рівень

Автори: Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О.,
Сирцова О. М., Тарасюк Т. Д.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28.08.2025 р. № 1192)

2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Всесвітня історія» для 10—12 класів є продовженням систематичного вивчення курсів історії в закладах загальної середньої освіти. Його особливостями є: по-перше, курс відповідає вимогам систематичного вивчення історії; по-друге, вивчення історичного матеріалу здійснюється в широких хронологічних межах — ХХ — першої третини ХХІ ст.; по-третє, матеріал укладено за хронологічним і змістово-логічним принципом; по-четверте, у курсах простежується вплив подій світової історії на події на теренах України, а також подій на теренах України на події світової історії.

Модельна навчальна програма дає змогу викладати курс, дотримуючись однієї або декількох наукових історичних концепцій. Учитель / учителька може самостійно обирати наукові концепції.

Модельна навчальна програма розроблена на основі Державного стандарту профільної середньої освіти.

Освітньою метою курсу є розвиток особистості учнів та учениць через критичне осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між світовими, загальноукраїнськими і локальними процесами; усвідомлення своєї належності до української нації як частини європейської спільноти, розуміння її цивілізаційного шляху та історичної ролі в контексті європейської і світової історії; усвідомлення важливості і цінності історичних знань для розвитку нації і держави; формування української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, незалежності і територіальної цілісності України, активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права, дотримання принципів гендерної рівності.

Завдання курсу — продовжити формувати усвідомлене вивчення історії, дати необхідний поняттєвий апарат і вміння здійснення дослідницької діяльності відповідно до вікових особливостей учнів та учениць. Крім того, курс покликаний формувати здатність до практичного використання, творчого втілення набутих компетентностей у повсякденному житті суспільства й особистості.

Для досягнення мети й реалізації завдання учні та учениці під час опрацювання курсів мають досягти таких **обов'язкових результатів навчання**:

1. Удосконалення історико-хронологічного мислення, орієнтації в історичному часі, встановленні причинно-наслідкових зв'язків між подіями, явищами й процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявленні змін і тяглості в житті суспільства.

2. Розвиток засад геопросторового мислення, орієнтації в соціально-історичному просторі, виявленні взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури й довкілля.

3. Подальший розвиток ключових елементів критичного мислення, робота з різними джерелами інформації та формулювання історично обґрунтованих питань.

4. Системне мислення, виявлення взаємозв'язку, взаємопов'язаності та взаємовпливу історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміння множинності трактувань минулого й сучасного та зіставлення їхніх інтерпретацій.

5. Усвідомлення своєї української національної та громадянської ідентичності, відповідальності за розвиток успішної держави та важливості турботи про благо українського народу, а також усвідомлення власної гідності, реалізація власних прав і свободи, повага до прав і гідності інших осіб, виявлення толерантності, протидія проявам дискримінації.

6. Дотримання демократичних принципів, конструктивна взаємодія з іншими особами, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою і суспільством, долучення до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем, усвідомлення необхідності утвердження верховенства права та дотримання правових норм для забезпечення сталого розвитку суспільства.

Під час реалізації програми учні та учениці відповідно до Додатка 18 Державного стандарту профільної середньої освіти, використовуючи змістовий потенціал курсу, мають продовжувати комплексно формувати такі **ключові компетентності**:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянська та соціальна компетентності;
- культурна компетентність;
- підприємливість і фінансова грамотність.

В основу формування компетентностей учнів та учениць покладено:

- досвід і попередні знання учнів та учениць як здобувачів і здобувачок освіти;
- потреби учнів та учениць, що мотивують до навчання;
- знання і вміння учнів та учениць, набуті в освітньому середовищі (у школі, родині) та соціальних ситуаціях.

Спільними **вміннями для всіх ключових компетентностей** є:

- читати з розумінням;
- висловлювати власну думку усно й письмово;
- критично та системно мислити;
- творити;
- проявляти ініціативу;
- логічно обґрунтовувати позицію;
- конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими.

Усі зазначені вміння інтегровані в основну частину програми. Формулювання очікуваних результатів навчання в програмі посідає перше місце порівняно із формулюванням змісту навчального матеріалу.

Крім того, курс має розвивати пізнавальний інтерес учнів та учениць до минулого через створення умов для активної взаємодії між ними та вчителем / вчителькою, адже постійне залучення учнівства до активної різноманітної діяльності може забезпечити реальне досягнення позитивних результатів.

Ціннісний компонент спрямований на формування в учнів та учениць засад гуманізму, толерантності й міжкультурної поваги через розуміння різноманіття людських культур та їхнього внеску в загальнолюдську спадщину; формування відповідальності, розвитку критичного мислення й емпатії через аналіз моральних аспектів історичних подій та їхніх наслідків для людства.

У викладанні курсів **пріоритетними** є:

- формування інтересу до історії;
- набуття системних сучасних знань про факти, процеси, явища, тенденції в розвитку світу;
- розвиток історичного, критичного і творчого мислення, здатності розуміти загальний перебіг історичного процесу та проблеми, що постають перед країною і світом, уміти формулювати й обстоювати власні погляди;
- удосконалення базових методів дослідження історії в межах навчального курсу;
- ознайомлення зі світовими культурними надбаннями;
- усвідомлення ключових соціальних процесів, що впливають на життя людей, бачення суспільних явищ у конкретно-історичних умовах;
- досягнення очікуваних результатів через діяльність (фронтальну, індивідуальну, групову, проєктну, творчу тощо).

Зміст курсів структурований за проблемно-тематичним принципом. Виклад історичного матеріалу відбувається лінійно. Організуюючи освітній процес, учитель / учителька має забезпечити диференціювання пропонованих видів діяльності залежно від здібностей і досягнень кожного учня/учениці шляхом зменшення або збільшення допомоги під час виконання завдань чи ускладнення (спрощення) завдань.

Компетентнісний потенціал курсу відповідає компетентнісному потенціалу освітньої галузі громадянської та історичної освіти, що передбачає формування відповідних вмінь і ставлень з опанування державної мови, розвиток математичної, екологічної, підприємницької, соціальної та культурної компетентності, здатність розуміти взаємозв'язок суспільства та природи й роль технічного прогресу, інтерес до інноваційності та бажання вчитися впродовж життя.

Ураховуючи зазначені пріоритети, курс має таку структуру.

Структура курсу «Всесвітня історія. 10 клас»

Повторення. Вступ

Розділ I. Перша світова війна. Руйнування імперій. Постанови національних держав

Розділ II. Облаштування повоєнного світу. Спроби більшовиків розпалити світову революцію. Версальсько-Вашингтонська система та спроби її вдосконалення.

Розділ III. СРСР. Держави Південної, Центрально-Східної та Північної Європи в 1920-ті рр.

Розділ IV. Провідні держави світу в 1920-ті рр.

Розділ V. Революційні, демократичні та антиколоніальні рухи в Азії, Африці й Латинській Америці

Розділ VI. Повсякденне життя. Тенденції розвитку культури

Структура курсу «Всесвітня історія. 11 клас»

Повторення. Вступ

Розділ I. «Велика депресія». Рецепти її подолання

Розділ II. Наростання нової світової війни

Розділ III. Друга світова війна

Розділ IV. «Холодна війна».

Розділ V. Від повоєнної відбудови до створення «держави процвітання». Криза 1970-х рр. та шляхи її подолання

Розділ VI. СРСР. Держави Центрально-Східної Європи: трансформаційні процеси

Розділ VII. Держави Азії, Африки та Латинської Америки: вибір шляхів розвитку

Розділ VIII. Розвиток культури

Структура курсу «Всесвітня історія. 12 клас»

Повторення. Вступ

Розділ I. Завершення «холодної війни». Розпад СРСР та його наслідки

Розділ II. Європейська інтеграція. США

Розділ III. «Глобальний Південь»: тенденції розвитку, проблеми

Розділ IV. Міжнародний тероризм. Криза світового порядку

Розділ V. Розвиток культури

Структура курсу дає змогу більш гнучкого поділу матеріалу на теми. У межах загальної річної кількості годин учитель / учителька може самостійно визначати час для роботи над кожним розділом програми.

Успішність роботи вчителя / вчительки за пропонованою програмою передусім залежатиме від уміння:

- налагодити творчу роботу учнів та учениць з орієнтацією на формування ключових і предметних компетентностей;
- підтримувати різнобічні інтереси й сталу пізнавальну активність учнів та учениць;
- забезпечити соціальну активність молодих людей як особистостей, їхню спрямованість на творчу діяльність.

Шляхи реалізації програми

- Реалізація курсу можлива в результаті використання активних та інтерактивних методів навчання.
- Учні та учениці мають поєднувати як урочну, так і позаурочну діяльність із використанням офлайн та онлайн засобів навчання.
- Реалізація програми враховує використання підручника і додаткових матеріалів, а також самостійний пошук інформації учнями та ученицями, у тому числі в інтернеті.
- Навчання має поєднувати індивідуальну роботу поряд із груповою в усіх формах (парна, малі та великі групи).
- Під час вивчення курсу доцільно активно використовувати дослідницьку роботу (як індивідуально, так і в групах), реалізовувати учнівські проекти.
- Курс поєднує теоретичну та практичну роботу шляхом проведення творчих і практичних робіт.
- Навчання має базуватися на позитивній атмосфері з урахуванням досвіду як дітей, так і педагогів.
- Особливу увагу під час вивчення курсу необхідно приділити розвитку критичного мислення на матеріалах минулого й сучасності.
- Доречним буде використання життєвих ситуацій, кейсів реальних подій за допомогою аналізу, рольових і ситуаційних ігор та інших методів.
- Діяльність учителя / учительки не має обмежуватися тільки пропонованими методами, слід застосовувати й власні, експериментальні, творчі форми.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

10 КЛАС

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета / інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
Назва змістової лінії, розділу, теми / тематики		
ПОВТОРЕННЯ. ВСТУП		
Учень / учениця: • виявляє пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • формує і характеризує	Світ у XX—XXI ст.: основні тенденції політичного, соціально-економічного та культурного розвитку. Завдання і структура курсу. Періодизація. Хронологічні межі.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Фронтальне / групове обговорення</i> періодизації Новітньої історії, завдань курсу Новітньої історії. <i>Створення</i> ментальної карти щодо

джерельну базу теми / проєкту [12 ГЮ 3.1.1-2 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П].	Взаємозв'язок між історією України та всесвітньою історією. Джерела вивчення. Підручник — один з інструментів опрацювання курсу.	тенденцій політичного, соціально-економічного та культурного розвитку у світі у першій третині ХХ ст. <i>Груповою роботою з опрацювання навчальних кейсів щодо джерельної бази дослідження Новітньої історії.</i> <i>Формулювання та обґрунтування власного судження щодо взаємозв'язку між історією України та всесвітньою історією; між глобальними, державними та місцевими проблемами.</i>
Розділ І. Перша світова війна. Руйнування континентальних імперій. Постанови національних держав		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій Першої світової війни народами країн, як брали в ній участь [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів напередодні та під час Першої світової війни [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>здійснює</i> періодизацію історичних процесів напередодні та під час Першої світової війни на основі альтернативних критеріїв [12 ГЮ 1.3.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись під час Першої світової війни [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> можливі моделі альтернативного історичного розвитку під час Першої світової війни, руйнування	Причини і передумови війни. Воєнно-політичні союзи. Стратегічні плани супротивних сторін, їхні наміри щодо України. «План Шліффена». Убивство в Сараєво. Формування фронтів війни та характеристика основних воєнних кампаній в 1914—1916 рр. Вступ у війну нових держав. Бойові дії в колоніях. Позиційний кут і способи виходу з нього. Розвиток воєнної промисловості. Нові види зброї. Хімічна зброя. Війна на морі. Людина на фронті й у тилу: біженці, депортації, злочини, голод, інфляція, падіння життєвого рівня, бомбардування тощо. Міжнародні конфлікти в умовах війни. Ірландське повстання. Російська революція 1917 р. та її вплив на перебіг війни. Сепаратні мирні договори з державами Троїстого союзу (Четверного союзу, Центральних держав). Територіальні здобутки	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій Першої світової війни. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій Першої світової війни у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «геноцид», «геополітика», «геополітичні інтереси»,

континентальних імперій [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>досліджує</i> зміни кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище держав Троїстого союзу (Четверного союзу, Центральних держав) та Антанти [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їхнього походження, авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії їм на прикладі пропаганди супротивних сторін під час Першої світової війни [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо впливу економічних і політичних процесів на перебіг війни; наслідків вступу у війну США та виходу з війни Росії; передумов розпаду континентальних імперій і створення національних держав. вплив Першої світової війни на світогляд, політичні орієнтири й господарство країн-учасниць за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>реконструює</i> події, які відбувалися на фронтах Першої світової війни, під час міжнаціональних	Німеччини та її союзників. Антибільшовицьке повстання Чехословацького корпусу. Громадянська війна в Росії. Вступ у війну США: причини, привід, наслідки. Останній наступ Німеччини на Західному фронті. «14 пунктів» Вудро Вільсона. Поразка Німеччини та її союзників. Руйнування континентальних імперій і постання національних держав у Європі.	«ксенофобія», «Перша світова війна», «позиційна війна», «підводна війна», «система озброєного миру», «хімічна атака», «сепаратний мир»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, ««хмаринок слів»», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби з обґрунтуванням їхнього внеску в історію: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу геополітичних планів держав Троїстого союзу (Четверного союзу, Центральних держав), впливу війни на розвиток економіки тощо. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) причин, результатів і наслідків Першої світової війни тощо. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали та як зображували відносини між державами. <i>Створення</i> інфографіки, яка демонструє еволюцію зброї та її впливу на війну; результати й наслідки Першої
---	---	---

конфліктів в умовах війни, руйнування континентальних імперій і постання національних держав у Європі на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГІО 4.1.1-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо повсякденного життя під час війни, статусу жінки в суспільстві в період війни на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> вплив війни на розвиток економіки, зміни в поведінці різних верств населення в умовах Першої світової війни за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини на прикладі проявів ксенофобії під час Першої світової війни [12 ГІО 5.3.2-1 П]; • <i>моделює</i> стратегії виживання цивільного населення під час Першої світової війни, характеризує становище військовополонених і використання хімічної зброї із застосуванням норм міжнародного гуманітарного права [12 ГІО 6.3.2-1 П].		світової війни для Європи та світу. <i>Написання</i> листа в майбутнє від імені людини, яка пережила Першу світову війну, до майбутніх поколінь, ділячись своїми роздумами про причини, перебіг та наслідки цієї трагедії; <i>Порівняння</i> Лютневої та Жовтневої революцій в Росії за причинами, рушійними силами і наслідками. <i>Створення</i> тематичної віртуальної виставки артефактів «Життя та побут солдатів на фронтах Першої світової війни», «Життя в тилу під час війни: боротьба за виживання». <i>Укладання</i> збірки цитат та особистих документів «Перша світова війна у спогадах та листах солдатів, біженців, депортованих». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Трагедія біженців та депортованих», «Руйнація імперій та народження націй», «Військовополонені в роки Першої світової війни: умови утримання». <i>Аналіз</i> плакатів, листівок та інших пропагандистських матеріалів щодо їхньої мети, засобів і впливу на населення. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Людина в окопах: що допомагало солдатам вижити фізично та психологічно?», «Життя в тилу під час війни: героїзм чи боротьба за виживання?», «Зміна соціальної ролі жінки» тощо. <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми,
---	--	--

		наприклад: «Що, якби вбивства в Сараєво не сталося?», «Чому війна стала світовою?», «Чому війна стала каталізатором міжнародних конфліктів? «Які були їхні наслідки?», «Чи були "14 пунктів" Вудро Вільсона ідеальним планом післявоєнного врегулювання?». <i>Проведення дебатів на тему, наприклад: «Війна на морі: чи вирішила вона долю конфлікту?», «Застосування хімічної зброї: воєнна необхідність чи злочин проти людяності?», «Біженці та депортовані в Першій світовій війні: трагедія окремих людей чи закономірність воєнного часу?».</i> <i>Симуляційна гра: зустріч біженців із різних країн: обмін досвідом.</i>
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ II. Облаштування повоєнного світу. Спроби більшовиків розпалити світову революцію. Версальсько-Вашингтонська система та спроби її вдосконалення		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу облаштування повоєнного світу народів країн, як брали участь у Першій світовій війні [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів зазначеного періоду [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись в процесі облаштування	Умови Комп'єнської та інших угод про перемир'я. Їхня реалізація. Розпад Австро-Угорщини. Проголошення незалежних держав на її теренах. Збройні конфлікти за територіальний розділ. Угорська радянська республіка та її поразка. Розгортання війн на теренах колишньої Російської імперії. Втручання військ Антанти та інших держав. Спроби більшовиків розпалити світову революцію. Комінтерн. Утвердження більшовиків при владі в Росії. Нищення більшовиками національних держав.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку/аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із

повоєнного світу [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> можливі моделі альтернативного історичного розвитку під час повоєнного облаштування світу [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>досліджує</i> зміни кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище держав внаслідок становлення Версальсько-Вашингтонської системи [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо рішень Паризької та Вашингтонської конференцій із позицій інтересів «великих» і «малих» держав за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо вжитих державами Антанти та Лігою Націй заходів із підтримання стабільності в Європі на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П];	Розпад та розподіл Османської імперії. Режим капітуляції. Розгортання національно-визвольної боротьби. Греко-турецька війна. Проголошення Турецької республіки. Револьюційні події в Німеччині. Становлення Веймарської республіки. Придушення спроб комуністичних повстань. Політична нестабільність. Роль військових у політичному житті. Паризька мирна конференція: учасники, позиції сторін. Мирні договори з Німеччиною, Австрією, Угорщиною, Болгарією та Туреччиною. Утворення Ліги Націй. Вашингтонська конференція та її рішення. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Позитивне значення і недоліки. Антиверсальський союз Веймарської Німеччини та радянської Росії. Мала Антанта. Рурська криза та її наслідки. Спроба перегляду повоєнних договорів. Становлення нової системи європейської безпеки. Локарнська конференція. Рейнський гарантійний пакт. Вдосконалення системи міжнародного гуманітарного права. Роззброєння. «Пакт Бріана—Келлога». Діяльність Ліги Націй у 1920-ті рр. Джерела нестабільності у світі.	розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «демілітаризована зона», «контрибуція», «репарація», «санітарний кордон», «система колективної безпеки»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, ««хмаринок слів»», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Жорж Клемансо, Вудро Вільсон, Девід Ллойд Джордж) із обґрунтуванням їхнього внеску в історію: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу Версальсько-Вашингтонської системи тощо. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду тощо.
--	---	--

• <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГІО 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та <i>прогнозує</i> напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГІО 6.3.1-2 П].		<i>Порівняння</i> процесів розпаду Австро-Угорської та Османської імперій, умов договорів для різних країн за самостійно обраними критеріями. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали та як зображували відносини між державами. <i>Написання</i> листа солдата про перший день після Комп'єнського перемир'я, листів членами родини, яка проживала на території Австро-Угорщини і після її розпаду опинилася розділеною новим кордоном. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Розвиток міжнародного гуманітарного права в міжвоєнний період», «Карта нової Європи: територіальні зміни після Версалю», «Економічні аспекти Версальського договору: репарації та їхній вплив на Німеччину і світову економіку» тощо. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Спроби створення системи європейської безпеки в 1920-ті рр.: ілюзія стабільності чи реальний шанс на мир?», «Роль особистості в історії повоєнного врегулювання: чи могли окремі лідери змінити перебіг подій?» тощо. <i>Заповнення</i> Т-таблиці щодо позитивних та негативних наслідків Версальсько-Вашингтонської системи. <i>Створення</i> віртуальних виставок, наприклад: «Творці повоєнного миру: лідери Паризької та Вашингтонської
---	--	--

		конференцій». <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Чи можна виправдати дії більшовиків щодо нищення національних держав на теренах колишньої Російської імперії?», «Наскільки справедливими були умови мирних договорів, укладених на Паризькій конференції, щодо переможених країн?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи були умови Комп'єнської та інших угод про перемир'я справедливими для всіх сторін?», «Чи була Ліга Націй ефективною організацією для підтримання миру?». <i>Симуляційна гра</i>: «Суд над Версальським договором: звинувачення та захист», «Життя у Веймарській республіці: голоси різних верств населення».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ III. СРСР. Держави Південної, Центрально-Східної та Північної Європи в 1920-ті рр.		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу історичних подій народів своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів зазначеного періоду [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у цей період [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> можливі моделі	Створення СРСР та його міжнародне визнання. Голод 1921—1923 рр. Неп. Коренізація. Становлення одноосібної влади Йосипа Сталіна. Італія. «Переможена серед переможців. «Червоне дворіччя». Фіуме. Фашизм. «Марш на Рим». Справа Маттеотті. Встановлення фашистського режиму. Беніто Муссоліні. Конфлікт навколо о. Корфу. Іспанія. Наслідки Першої світової війни. Республіка Ріф. Криза 1921 р. Диктатура Прімо де	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній ключових історичних подій. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні.

альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>досліджує</i> зміни кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>досліджує</i> моделі відбудови суспільства та економіки після воєн, депопуляцій [12 ГЮ 2.2.1-4 П]; • <i>формує і характеризує</i> джерельну базу теми / проєкту [12 ГЮ 3.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо труднощів становлення нових незалежних держав у Центрально-Східній Європі; особливостей авторитарних режимів у країнах Центрально-Східної Європи; сутності національних проблем у центрально-східноєвропейському регіоні за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П];	Рівери. Португалія. Перша Португальська республіка. Португальська революція (1926 р.). Реформи Салазара. Австрія. Перша республіка (1920—1929 рр.). Тягар репарацій. Чехословацька республіка: особливості політичного та економічного розвитку. Становлення Другої Речі Посполитої. Проблема кордонів. Реформи 1920-х рр. Державний переворот 1926 р. Режим «санації». Угорщина. Королівство без короля. Режим Міклоша Горті. «Травма Тріанона». Королівство Румунія. «Дунайська (Причорноморська) мініімперія». Конституція 1923 р. Спроба демократизації. Болгарія. Режим Александра Стамболійського. Переворот 1923 р. Комуністичне повстання. Теракт комуністів у Софії. Становлення Королівства словенців, хорватів і сербів (Королівство СХС). Югославія. Національна проблема. Скандинавські держави. Фінляндія і держави Балтії – становлення державності.	<i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «авторитаризм», «авторитарна модель модернізації», «коренізація», «нова економічна політика (неп)», «фашизм», «корпоративна держава», «королівська диктатура», «примусова асиміляція», «санація», «сепаратистський рух», «національна проблема»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, ««хмаринок слів»», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Беніто Муссоліні, Йосип Сталін, Юзеф Пілсудський, Томаш Масарик, Міклош Горті, Фердинанд I, Александр Стамболійський, Александр I Карагеоргієвич Мігель Прімо де Рівера, Антоніу де Олівейра Салазар, Карл Густав Маннергейм) із обґрунтуванням їхнього внеску в історію: уявне інтерв'ю з
---	---	--

• <i>формулює</i> судження щодо світоглядного наповнення авторитарних ідеологій, їхню спрямованість проти інтересів людини і засад людяності на основі критеріїв, принципів і та цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГІО 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГІО 6.3.1-2 П].		історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «Авторитарні режими в міжвоєнній Європі» тощо. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду (наприклад: «Італійський фашизм: ідеологія, прихід до влади, основні риси режиму», «Режим Міклоша Горті в Угорщині: авторитарність та націоналізм» тощо). <i>Порівняння</i> методів встановлення авторитарних режимів в Італії та СРСР у 1920-ті рр. за самостійно обраними критеріями. <i>Створення</i> інфографіки: «Шлях до Союзу: етапи об'єднання радянських республік», «Неп: нова економічна політика в інфографіці» тощо. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали та як зображували відносини між державами. Написання листа від імені мешканця Відня, який переживає економічну кризу 1920-х рр.; від імені жителя Софії, який став свідком теракту комуністів у 1925 р., тощо. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Справа Маттеотті та її вплив на встановлення фашистської диктатури», «Криза іспанської монархії, диктатура
--	--	--

		Прімо де Рівери», «Томаш Масарик та його роль у розвитку Чехословаччини», «Проблема кордонів Другої Речі Посполитої та її вплив на міжнародні відносини» тощо. <i>Написання</i> есе: «Емпатія та відповідальність: чи несло покоління, що пережило Першу світову війну, відповідальність за запобігання новим конфліктам?», «Цінність демократії перед загрозою авторитаризму: чому демократичні інститути виявилися слабкими в деяких країнах міжвоєнної Європи та які уроки можна з цього винести?» тощо. <i>Заповнення</i> Т-таблиці «Королівство СХС: чинники об'єднання та міжнаціонального напруження» тощо. <i>Створення</i> віртуальних екскурсій, наприклад: Римом часів Муссоліні, радянським містом епохи непу. <i>Створення</i> історичних листівок або поштових марок, які розкривають сутність історичних процесів цього періоду. <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Чому Італія, будучи переможницею у Першій світовій війні, відчувала себе "переможеною серед переможців"», «Чому нейтралітет Іспанії у Першій світовій війні не запобіг внутрішній кризі?», «Чи були реформи Салазара благом для Португалії?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Голод 1921—1923 рр.:
--	--	---

		наслідок політики чи природне лихо?», «Створення СРСР: відродження старої Російської чи створення нової імперії?», «Становлення одноосібної влади Йосипа Сталіна: неминучість чи результат особистих амбіцій?», «Друга Річ Посполита: відродження держави чи арена політичної боротьби?». <i>Симуляційна гра:</i> засідання Раднаркому щодо запровадження непу, проведення політики «коренізації». <i>Рольова гра</i> «Переговори між державами (наприклад, щодо кордонів або економічної співпраці)». <i>Інтерактивна гра</i> «Що було б, якби...?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ IV. Провідні держави світу в 1920-ті рр.		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу історичних подій народів своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів зазначеного періоду [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>здійснює</i> періодизацію історичних процесів на основі альтернативних критеріїв [12 ГЮ 1.3.1-1 П];	Франція. Наслідки Першої світової війни. «Національний блок». Створення комуністичної партії. «Картель лівих». Уряд «національної єдності». Особливості економічного розвитку в 1920-ті рр. Велика Британія. Наслідки Першої світової війни. Розширення колоніальних володінь. Реформи Ллойд Джорджа. Боротьба Ірландії за незалежність. Перший лейбористський уряд. Консерватори при владі. Страйк 1926 р. Зрушення в економіці та повсякденному житті. Колоніальна політика. Відносини з домініонами.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем /

• <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у цей період [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> можливі моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>досліджує</i> зміни кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>досліджує</i> моделі відбудови суспільства та економіки після воєн, депопуляцій [12 ГЮ 2.2.1-4 П]; • <i>формує</i> і <i>характеризує</i> джерельну базу теми / проєкту [12 ГЮ 3.1.1-2 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії їм [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо розвитку провідних держав світу в 1920-ті рр. за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П];	США. Зміна статусу США у світі. «Нова демократія» В. Вільсона. Політичний курс Республіканської партії в 1920-ті рр. Проспериті. Робітничий і демократичні рухи. «Сухий закон». Гангстери. «Мавпячий процес». Зовнішньополітичний курс США в 1920-ті рр. Веймарська республіка. Розклад політичних сил. Окупація Рура. Гіперінфляція. Зародження нацизму. «Пивний путч». Економічний розвиток у 1920-ті рр. «План Дауеса» і «план Юнга». Боротьба за скасування версальських обмежень.	вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «нацизм (націонал-соціалізм)», «проспериті», «пивний путч», «гангстери»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, ««хмаринок слів»», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад, Девіда Ллойд Джорджа, Вудро Вільсона) із обґрунтуванням їхнього внеску в історію: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу програми «Нова демократія» В. Вільсона тощо. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: «Причини та наслідки загального страйку 1926 р. у Великій Британії», «Схема розкладу політичних сил у Веймарській республіці на початку 1920-х рр.: основні партії та їхні ідеології»
---	---	--

• <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку й суспільні настрої [12 ГІО 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичну ситуацію (період, явище, процес) на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГІО 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГІО 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо реформування Британської імперії, діяльність Народного фронту у Франції, Веймарську республіку тощо на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження, <i>формулює</i> проблемне завдання і <i>визначає</i> стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГІО 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> стан		тощо. <i>Порівняння</i> створення комуністичної партії у Франції та Росії із визначенням спільних і відмінних рис; політичних програм першого лейбористського уряду та консерваторів у 1920-х рр. із визначенням ключових розбіжностей. <i>Створення</i> інфографіки «Соціальні та економічні наслідки Першої світової війни для провідних країн світу». <i>Оцінка</i> реформ Ллойд Джорджа з точки зору їхнього впливу на соціальну сферу та робітничий рух, боротьбу ірландців за незалежність. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали та як зображували відносини між державами. <i>Написання</i> оповідання про життя у США в добу «проспериті» та «сухого закону»; листа від імені шахтаря, який брав участь у загальному страйку 1926 р. та відчув на собі його наслідки; розповідь єврейської родини, яка жила в Німеччині та відчула зростання антисемітських настроїв. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Етапи зародження та зростання впливу нацистської партії у Німеччині у 1920-х рр.», «Вплив "сухого закону" у США на міжнародну злочинність та контрабанду» та інші. <i>Написання</i> есе: «Версальський договір як чинник нестабільності Веймарської республіки», «"Півний путч"»
--	--	---

суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П].		1923 р.: спроба державного перевороту чи політична авантюра?», «Ціна нестабільності: вплив політичних та економічних криз на людські долі», «Франція 1920-х рр.: насолода перемогою?» тощо. <i>Заповнення Т-таблиці: «Внутрішні та зовнішні чинники політичної нестабільності у Веймарській республіці», «Причини та передумови "пивного путчу" у контексті політичної та економічної кризи Веймарської республіки».</i> <i>Створення історичних листівок або поштових марок, які розкривають сутність історичних процесів цього періоду, наприклад «США: доба "проспериті"».</i> <i>Аналіз сучасних наукових статей або документальних фільмів, що висвітлюють події 1920-х рр. у провідних країнах світу, щодо інтерпретацій істориками тогочасних подій.</i> <i>Аналіз пропагандистських матеріалів та визначення їхньої ролі у політичній боротьбі у Веймарській республіці.</i> <i>Обговорення дискусійної проблеми, наприклад: «Чи був "Картель лівих" ефективним у вирішенні економічних та соціальних проблем Франції у 1920-х рр.?», «Чому у Франції після Першої світової війни не відбулося такого радикального політичного перевороту, як у Росії чи Італії?», «Чи можна стверджувати, що розширення колоніальної імперії надірвало сили Великої Британії?», «Як Перша світова</i>
---	--	--

		війна змінила міжнародний статус США?», «Які нові можливості та відповідальності постали перед країною?», «Які уроки можна винести з історії Веймарської республіки для сучасних демократичних держав?», «Чи можуть економічні кризи призводити до політичної радикалізації суспільства?». <i>Проведення</i> дебатів за темою, наприклад: «Британська імперія в 1920-х рр.: розквіт чи занепад?», «Чи була Веймарська республіка приречена на крах із самого початку свого існування?». <i>Рольова гра:</i> дискусія в британському парламенті щодо колоніальної політики, «мавпячий процес». <i>Симуляційна гра</i> «Судове засідання у справі про порушення "сухого закону"». <i>Інтерактивна гра</i> «Що було б, якби...?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ V. Революційні, демократичні та антиколоніальні рухи в Азії, Африці й Латинській Америці		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу історичних подій народів своїх країн у 1920-ті рр. [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколінневих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів зазначеного періоду [12 ГЮ 1.2.1-1 П];	Утворення Турецької республіки. Реформи Ататюрка. Основні аспекти «Близькосхідної проблеми». Панарабізм. Утворення арабських монархій. Іран на шляху модернізації. Реза-шах Пехлеві. Здобуття незалежності Афганістаном. Спроби модернізації. Втручання СРСР. Індія, Індокитай. Розгортання антиколоніальної боротьби. Гандизм. Акції	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі.

• здійснює періодизацію історичних процесів на основі альтернативних критеріїв [12 ГЮ 1.3.1-1 П]; • застосовує поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у цей період [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • розробляє можливі моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • порівнює ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • оцінює можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • формує і характеризує джерельну базу теми / проєкту [12 ГЮ 3.1.1-2 П]; • обґрунтовано оцінює історичну інформацію щодо розвитку країн Азії, Африки та Латинської Америки в 1920-ті рр. за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • характеризує засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • реконструює історичну ситуацію (період, явище, процес) на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • порівнює історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для	громадської непокори. Японія. Спроба демократизації країни та її провал. Мілітаризація економіки, державних інституцій та суспільної свідомості населення. Зовнішня експансіоністська політика. Меморандум Танаки. Китай. «Рух 4 травня». Мілітаристи. Національна революція. «Північний похід». Боротьба за владу між Комуністичною партією Китаю (КПК) і Гомінданом. Втручання СРСР у події в Китаї. Конфлікт на Китайсько-Східній залізниці. Латинська Америка: протиборство демократичних сил і диктаторських режимів. Тенентиський рух. Реформи і боротьба за економічну незалежність.	Створення інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). Формулювання системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. Виділення ключових слів до визначення понять: «гандизм», «панарабізм», «близькосхідна проблема», «тенентисти»; візуалізація понять у вигляді денотаних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейера тощо. Дослідження первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. Робота з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. Складання історичних портретів діячів цієї доби (наприклад, Кемаль Ататюрк, Реза-шах Пехлеві, Сунь Ятсен, Чан Кайші, Магатма Ганді, Танака) із обґрунтуванням їхнього внеску в історію: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. Здійснення SWOT-аналізу: «Модернізація Ірану за Реза-шаха Пехлеві», «Зовнішня експансіоністська політика Японії». Складання структурно-логічних схем
--	---	---

цього критеріями [12 ГІО 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо антиколоніального руху в Індії та національного руху в Китаї; характерних рис, причин та наслідків мілітаризації Японії, економічного й суспільного життя населення в країнах Азії та Латинської Америки з позицій протистояння демократії та авторитаризму на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження, <i>формулює</i> проблемне завдання і <i>визначає</i> стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГІО 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГІО 6.3.1-2 П].		(ментальних карт) міжнародних та політичних процесів зазначеного періоду (наприклад: «Реформи Ататюрка та їхній вплив на різні сфери життя Туреччини», «Японія: від демократії до мілітаризму»). <i>Порівняння</i> процесу модернізації Ірану за Реза-шаха Пехлеві з реформами Ататюрка в Туреччині; процес мілітаризації Японії з процесом мілітаризації в Німеччині або Італії в міжвоєнний період. <i>Створення</i> інфографіки: хронологія антиколоніальних рухів в Африці в міжвоєнний період; вплив великих держав (Великої Британії, Франції, СРСР, США, Японії) на політичні процеси в Туреччині, Близькому Сході, Африці, Азії та Латинській Америці. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали та як зображували відносини між державами. <i>Написання</i> листа в майбутнє від імені сучасного громадянина Туреччини Кемалю Ататюрку про його історичну спадщину. <i>Написання</i> оповідання: «Покликання сатяграхи» (про людину, яка під впливом ідей Ганді відмовляється від насильства та приєднується до акцій громадянської непокорності), «Полум'я "Четвертого травня"» (про студента, який брав участь у «Русі 4 травня» у Китаї та боровся за нове майбутнє країни). <i>Розроблення</i> освітніх проєктів,
---	--	---

		наприклад: «Арабські монархії: минуле і сьогодення», «Тенентиський рух у Бразилії: вимоги та методи боротьби», «Дві дороги до Китаю» (різні бачення майбутнього Китаю, які представляли КПК та Гоміндан). <i>Написання есе:</i> «Які уроки з реформ Ататюрка можуть бути корисними для сучасних країн, що розвиваються?», «Як колоніальна політика європейських держав вплинула на формування "близькосхідної проблеми"?», «У чому полягає унікальність гандизму як методу антиколоніальної боротьби?», «Чи актуальна ідея ненасильницького опору в сучасному світі?». <i>Створення історичних листівок або поштових марок, які розкривають сутність історичних процесів цього періоду.</i> <i>Аналіз сучасних наукових статей або документальних фільмів, що висвітлюють події 1920-х рр. у країнах Азії, Африці та Латинської Америки щодо інтерпретацій істориками тогочасних подій.</i> <i>Обговорення дискусійної проблеми, наприклад: «Чи є ідея панарабізму актуальною сьогодні?», «Які нові форми арабської співпраці ви бачите?», «Як історичний досвід модернізації Ірану та Афганістану впливає на їхній сучасний розвиток?», «Чи були акції громадської непокори ефективним засобом боротьби проти колоніальної влади в Індії та Індокитаї?», «Як би виглядала Туреччина сьогодні, якби реформи Ататюрка не були</i>
--	--	---

		проведені? Обґрунтуйте свою думку». <i>Розроблення підкасту:</i> «Мрія про єдиний арабський світ», «М. Ганді: сила ненасильства». <i>Проведення дебатів за темою,</i> наприклад: «Чи були реформи Ататюрка абсолютно позитивними для турецького суспільства?», «Чи могли антиколоніальні рухи досягти успіху без насильницьких методів боротьби?», «Ататюрк: батько нації чи авторитарний лідер?». <i>Рольова гра:</i> «Конференція з обговорення ідеї панарабізму», «Переговори між колонізаторами та повстанцями».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ VI. Повсякденне життя. Тенденції розвитку культури		
Учень / учениця: • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГІО 1.1.2-2 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у цей період [12 ГІО 1.3.2-1 П]; • усвідомлено <i>бере участь</i> в облаштуванні громадського простору у своєму місті / селі / селищі [12 ГІО 2.3.2-1 П]; • <i>формує</i> і <i>характеризує</i> джерельну базу теми / проєкту [12 ГІО 3.1.1-2 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних,	Найважливіші досягнення науки і техніки, їхній вплив на суспільні зміни та повсякденне життя людей. Основні ідеї й течії модернізму та абстрактного мистецтва. Масова культура. Розвиток кінематографу. Олімпійський рух.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів із теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою).

пропагандистських впливів і методи протидії їм [12 ГІО 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо розвитку науки та культури в 1920-ті рр. за самостійно визначеними критеріями [12 ГІО 3.2.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГІО 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичну ситуацію (період, явище, процес) на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГІО 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГІО 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо змін у повсякденному житті населення в першій третині ХХ ст.; тенденцій в розвитку культури і науки та їхнього впливу на повсякдення життя людей на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження, <i>формулює</i> проблемне завдання і <i>визначає</i> стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3		<i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «авангардизм», «втрачене покоління», «джаз», «масова культура», «модерн», «мюзикл», «олімпійський рух»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейера тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «Досягнення науки і техніки» тощо. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних та політичних процесів зазначеного періоду (наприклад: «Ідеї й течії модернізму та абстрактного мистецтва» тощо). <i>Порівняння</i> основних ідей та художніх прийомів кубізму і футуризму в мистецтві 1920-х рр. <i>Створення</i> інфографіки: «Світло та рух 1920-х рр.: електрифікація та автомобілізація», «Золотий вік Голлівуду: розквіт кіноіндустрії», «Повоєнне повсякдення» тощо. <i>Написання</i> розповіді «Голос із нізвідки: історія радіоведучого, чий голос об'єднав мільйони слухачів» (опис впливу
---	--	---

П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та <i>прогнозує</i> напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П].		радіо на формування громадської думки та розваги. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «За лаштунками "Фонтану": Історія про те, як Марсель Дюшан створив свій скандальний "реді-мейд"», «Підкорення повітря: від мрії до регулярних авіарейсів», «Література "втраченого покоління": відголоски війни у світовій літературі 1920-х рр.», «Кіно як інструмент пропаганди в 1920-х рр.: використання кінематографу для впливу на маси» тощо. <i>Розроблення</i> громадського проєкту щодо ознайомлення мешканців громади з досягненнями науки та культури 1920-х рр. <i>Написання</i> есе: «Світ модернізму 1920-х рр.: бунт проти академізму чи необхідний крок у розвитку мистецтва?», «Олімпійські цінності у світі 1920-х рр.: між спортивним духом та націоналізмом» тощо. <i>Заповнення</i> Т-таблиці «Голлівудське кіно: вплив на розваги та уяву / комерціалізація та стереотипи». <i>Створення</i> віртуальних виставок, наприклад: «Нью-Йорк — ера джазу та ар-деко», «Доба німого кіно: великі майстри», «Афіни – коли все почалося: відродження Олімпійських ігор». <i>Створення</i> історичних листівок або поштових марок, які розкривають досягнення науки, техніки, найвідоміші твори мистецтва зазначеного періоду. <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Чи був авангардний рух у
--	--	---

		мистецтві 1920-х рр. проявом справжньої інновації, чи лише епатажем та незрозумілим експериментом?», «Чи може мистецтво бути значущим, не відображаючи реальність?», «Яка роль глядача у сприйнятті абстрактних творів?». <i>Проведення</i> дебатів за темою, наприклад: «Чи сприяли газети та журнали поширенню об'єктивної інформації, чи стали інструментом пропаганди та формування "правильної" думки?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Узагальнення за рік		

11 КЛАС

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета / інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
Назва змістової лінії, розділу, теми / тематики		
ПОВТОРЕННЯ. ВСТУП		
Учень/учениця: • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГІО 1.1.2-2 П]; • <i>формує і характеризує</i> джерельну базу теми / проєкту [12 ГІО 3.1.1-2 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П].	Світ напередодні, під час і після Другої світової війни: основні тенденції розвитку.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Фронтальне / групове обговорення</i> періодизації Новітньої історії, завдань курсу Новітньої історії напередодні, під час та після Другої світової війни. <i>Створення</i> ментальної карти щодо тенденцій політичного, соціально-економічного та культурного розвитку у світі напередодні, під час та після Другої світової війни. <i>Групова робота</i> з опрацювання навчальних кейсів щодо джерельної бази дослідження Новітньої історії. <i>Формулювання</i> та <i>обґрунтування</i>

		власного судження щодо взаємозв'язку між історією України та всесвітньою історією; між глобальними, державними та місцевими проблемами.
Розділ І. «Велика депресія». Рецепти її подолання		
Учень/учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись під час Великої депресії [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> можливі моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їхнього походження, авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні	«Велика депресія». Причини, прояви, масштаби, наслідки. Наступ авторитаризму та тоталітаризму. Сполучені Штати Америки. «Новий курс» Франкліна Рузвельта, його складові та основні наслідки. Велика Британія. Особливості розвитку Великої Британії в 1920–1930-ті рр. Династична криза. Спроби реформування Британської імперії. Антиколоніальна боротьба в Індії: від «соляного походу» до обіцянки незалежності. Франція. Політична та економічна кризи. Спроба ультраправого заколоту. Народний фронт і його уряди. Напередодні національної катастрофи. Італія. Фашистська корпоративна держава: ідея та реальність. Колоніальна експансія. Проголошення імперії. Німеччина. Прихід до влади нацистів. Політична і соціально-економічна сутність нацизму. Нацистська расистська ідеологія та антисемітизм. Підготовка до війни.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій «Великої депресії». <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій періоду «Великої депресії» у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «авторитаризм», «авторитарна модель модернізації», «антисемітизм», «державне регулювання економіки», «комуністичний режим», «корпоративна держава», «нацизм (націонал-соціалізм)», «світова фондова біржа», «тоталітаризм»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринки слів», сенканів, моделей Фрейера тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних

судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії їм на прикладі пропаганди СРСР, Німеччини, Італії тощо [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • обґрунтовано оцінює історичну інформацію щодо подолання світової економічної кризи урядами США, Великої Британії, Франції, Німеччини, Італії, Японії; комуністичного, фашистського та нацистського тоталітарних режимів; авторитарних режимів Східноєвропейських країн; громадянської війни в Іспанії за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел та сучасних	Іспанія. Революція 1931 р. Громадянська війна. Режим Франсіско Франко. Португалія. «Нова держава» Салазара. Авторитарні режими в Польщі, Румунії, Угорщині, Болгарії, Югославії, Австрії. Криза унітарної республіки у Чехословаччині. СРСР. Ознаки та прояви тоталітарного режиму. Індустріалізація. Розбудова військово-промислового комплексу. Прискорена підготовка до війни. Колективізація. Голодомор. Сталінська конституція. Великий терор. «Культурна революція». Японія. Мілітаризація економіки, державних інституцій та суспільної свідомості населення. Заколоти «молодих офіцерів». Зовнішня експансія. Латинська Америка: протиборство демократичних сил і диктаторських режимів. США: політика «доброго сусіда». Війна Чако.	джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами.</i> <i>Складання історичних портретів діячів цієї доби із обґрунтуванням їхнього внеску в історію (Адольф Гітлер, Беніто Муссоліні, Джеймс Макдональд, Едуард Даладьє, Йосип Сталін, Франклін Рузвельт): уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо.</i> <i>Здійснення SWOT-аналізу «Нового курсу» Ф. Рузвельта.</i> <i>Складання структурно-логічних схем (ментальних карт) політичних та соціально-економічних процесів зазначеного періоду тощо.</i> <i>Проведення «мозкового штурму»: «Якими були довгострокові наслідки "Великої депресії"?», «Які виклики стояли перед Британською імперією у міжвоєнний період?», «Які чинники сприяли політичній нестабільності у Франції в 1930-х рр.?» тощо.</i> <i>Аналіз політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали.</i> <i>Створення інфографіки, що ілюструє масштаби безробіття та падіння виробництва під час "Великої депресії", масштаби й наслідки індустріалізації та колективізації в СРСР, масштаби мілітаризації Японії тощо.</i> <i>Написання листа від імені британського солдата, який повертається додому після служби</i>
---	---	--

досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо імперського характеру політичного режиму СРСР / ССРСР на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>обстоює</i> думку про те, що права людини повинні визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГЮ 5.2.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГЮ 6.1.1-3 П].		в колоніях та бачить зміни в імперії; листів один одному членів родини, які опинилися по різні боки барикад під час громадянської війни в Іспанії, листа робітника про ентузіазм та труднощі перших будівельників індустріалізації. <i>Порівняння</i> із визначенням спільних і відмінних рис авторитаризму та тоталітаризму; італійського фашизму та німецького нацизму. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів СРСР, Німеччини, Італії тощо щодо мети створення, основних тем. <i>Створення</i> підкасту: «Риси авторитарних режимів у Східній Європі». <i>Створення</i> тематичної віртуальної виставки «Історія однієї фотографії: розповідь про долю жінки з відомої фотографії "Мати-мігрантка" Доротеї Ланж». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Роль пропаганди та цензури в укріпленні тоталітарних режимів», «Конституції СРСР: декларування прав та реальне становище», «"Соляний марш": хода до свободи» (розповідь про символічну акцію громадянської непокорі в Індії під проводом М. Ганді та її наслідки). <i>Створення</i> колажу: візуальне відображення ключових ознак тоталітаризму. <i>Аналіз</i> плакатів, листівок та інших пропагандистських матеріалів щодо їхньої мети, засобів і впливу на населення. <i>Написання</i> есе-роздуму «Вплив Першої світової війни на зростання популярності радикальних ідей», «Уроки "Великої депресії" для сучасної економіки: чи були вони
---	--	--

		засвоєні?», «Чому демократичні інститути виявилися вразливими перед загрозою авторитаризму в 1930-х рр.?», «Особистість лідера та її вплив на формування тоталітарної держави (на прикладі однієї з країн)». <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Корпоративна держава: ідея та реальність – чи була вона ефективною?», «Чому в країнах Східної Європи встановилися авторитарні режими?». <i>Проведення</i> дебатів за темою, наприклад: «Чи була "Велика депресія" неминучою?», «Чи може авторитарний режим бути ефективним?», «Чи є загроза тоталітаризму актуальною сьогодні?», «Чи можна було зупинити прихід нацистів до влади?», «Громадянська війна в Іспанії: внутрішній конфлікт чи міжнародна інтервенція?». <i>Симуляційна гра</i>: засідання адміністрації Ф. Рузвельта з обговоренням заходів «Нового курсу».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ II. Наростання нової світової війни		
Учень/учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку	Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини. Утворення вогнищ війни на Далекому Сході. Руйнування Версальсько-Вашингтонської системи. Ліга Націй в умовах наростання воєнної небезпеки. Нарощування озброєнь. Консолідація сил агресії. Вісь «Берлін–Рим–Токіо». Позиція провідних держав щодо	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій під час наростання нової світової війни.

історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • здійснює періодизацію історичних процесів на основі альтернативних критеріїв [12 ГЮ 1.3.1-1 П]; • застосовує поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у період наростання світової війни [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • розробляє можливі моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • досліджує етногенез, зміни в розташуванні просторово-історичних об'єктів, зміни територій розселення етнічних спільнот, кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • характеризує геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • характеризує взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їх геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • порівнює ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • оцінює можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • обґрунтовує відмінності інтерпретацій в історичних джерелах щодо відповідно до їхнього походження,	громадянської війни в Іспанії. Початок війни Японії проти Китаю. «Політика умиротворення» агресора. Задоволення територіальних претензій Німеччини: аншлюс Австрії та Мюнхенська угода. Антикомінтернівський пакт. Політика СРСР. Економічне, політичне та воєнне співробітництво між радянським і нацистським режимами в 1939–1941 рр. Підготовка СРСР до воєнного вторгнення в Європу. Збройні конфлікти СРСР та Японії на Далекому Сході. Англо-франко-радянські переговори 1939 р. Радянсько-німецький пакт про ненапад («пакт Молотова–Ріббентропа») та його наслідки для світу.	<i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій періоду наростання нової світової війни у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (з позначенням зон конфліктів та політичних союзів напередодні війни). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. Виділення ключових слів до визначення понять: «аншлюс», «вісь», «Мюнхен», «"політика умиротворення"», «Судетська проблема»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринки слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси напередодні Другої світової війни (Адольф Гітлер, Беніто Муссоліні, Невілл Чемберлен, Йосип Сталін, Франклін Рузвельт): уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі ТЕД тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «політики умиротворення». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних
--	--	--

авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, <i>визначає</i> мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії їм на прикладі пропаганди СРСР, Німеччини, Італії, Японії тощо [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо причин та наслідків провалу проєкту системи колективної безпеки (Східного пакту), англо-франко-радянських / советських переговорів у Москві; політики «умиротворення», радянсько / советсько-німецького зближення й укладення «пакту Молотова-Ріббентропа»; діяльності Ліги Націй в умовах загострення міжнародних відносин 1930-х рр. за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події		процесів зазначеного періоду, причин та наслідків провалу проєкту системи колективної безпеки (Східного пакту), англо-франко-радянських / советських переговорів у Москві тощо. <i>Підготовка</i> презентацій щодо причин кризи Версальсько-Вашингтонської системи; основні досягнення та невдачі Ліги Націй; створення осі «Берлін–Рим–Токіо»: основні етапи та угоди. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: наслідки політики «невтручання» провідних держав у громадянську війну в Іспанії; наслідки аншлюсу Австрії і Мюнхенської угоди для Чехословаччини та Європи тощо. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Аналіз</i> історичних джерел, наприклад: тексту Торгової угоди між СРСР та Німеччиною 1939 р. (Які товари постачалися та яке значення це мало для обох країн?); директив радянського військового керівництва напередодні війни (Які плани щодо можливих воєнних дій розглядалися?), із таємними протоколами до «пакту Молотова—Ріббентропа» (Які території були поділені між СРСР та Німеччиною?) тощо. <i>Створення</i> коміксу, що ілюструє ключові моменти англо-франко-радянських переговорів. <i>Порівняння</i> з визначенням спільного та відмінного: ідеологічних основ режимів у Німеччині, Італії та Японії; мотивів СРСР та Німеччини при укладенні пакту про ненапад; зовнішньополітичних цілей СРСР та західних
--	--	---

на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо зумовленості зовнішньополітичних пріоритетів провідних країн світу суперечностями Версальсько-Вашингтонської системи на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГЮ 5.3.2-1 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГЮ 6.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГЮ 6.1.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГЮ 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу		держав напередодні Другої світової війни, цілей Великої Британії, Франції та СРСР на переговорах 1939 р.; причин Першої та Другої світових воєн тощо. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підбирання</i> та <i>аналіз</i> художніх фільмів, що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> підкасту: «Ліга Націй: уроки історії», «Чи можна було уникнути Другої світової війни?», «Хто несе головну відповідальність за розв'язання Другої світової війни?», «Якби Другої світової війни не сталося: альтернативний розвиток ХХ ст.». <i>Написання</i> листа в минуле до одного з політичних лідерів 1930-х рр. із застереженнями щодо майбутньої війни. <i>Створення</i> тематичної віртуальної фотовиставки: «Світ напередодні Другої світової війни». <i>Написання</i> статті для газети того часу з критикою або підтримкою діяльності Ліги Націй. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Вплив науково-технічного прогресу на розвиток військової техніки в міжвоєнний період», «Роль міжнародних бригад у громадянській війні в Іспанії», «Основні етапи та наслідки японсько-китайської війни», «Вплив радянських поставок на військову могутність Німеччини в 1939—1941 рр.» тощо. <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Шлях до Другої світової війни:
--	--	---

спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П].		хронологія подій», «Причини, перебіг і наслідки збройних конфліктів між СРСР та Японією на Далекому Сході». <i>Створення</i> колажу: «Парадокси історії: співпраця ідеологічних ворогів напередодні війни». «Фотографії та документи, що ілюструють епоху». <i>Написання</i> есе-роздуму: «Версаль: від миру до війни», «Чи мала міжнародна спільнота втрутитись у громадянську війну в Іспанії?», «Ціна компромісу: уроки "політики умиротворення"», «Ціна компромісу з агресором: уроки "пакту Молотова—Ріббентропа"», «Якби історія мала альтернативи: що могло б запобігти Другій світовій війні?» тощо. <i>Створення</i> буктрейлера щодо презентації книги про передумови Другої світової війни. <i>Підготовка</i> журналістського репортажу, який висвітлює події японсько-китайської війни або іншої події. <i>Написання</i> оповідання про долю уявного представника Польщі або країн Балтії, які стали жертвами пакту; про життя пересічної людини в умовах зростаючої напруженості <i>Підготовка</i> аналітичної довідки з оцінкою готовності Червоної армії до війни з Німеччиною. <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Чому Ліга Націй виявилася безсилою перед японською агресією в Маньчжурії?», «Чому Версальська система не змогла забезпечити тривалий мир у Європі?», «Чому Німеччина, Італія та Японія об'єдналися
---	--	--

		в агресивний блок? Які спільні інтереси вони мали?», «Чому англо-франко-радянські переговори 1939 р. завершилися безрезультатно?». <i>Проведення дебатів за темою, наприклад:</i> «Чи була "Велика депресія" неминуchoю?», «Чи є уроки історії про передумови Другої світової війни актуальними сьогодні?», «Чи може авторитарний режим бути ефективним?», «Чи була "політика умиротворення" помилкою? Які альтернативи існували?», «Чи була можливість укладення ефективного антигітлерівського союзу між Великою Британією, Францією та СРСР у 1939 р.?», «Чи можна виправдати підписання «пакту Молотова—Ріббентропа з точки зору інтересів СРСР у той історичний момент?», «Чи було співробітництво СРСР та Німеччини виправданим із точки зору національних інтересів СРСР?», «Чи могла реформа Ліги Націй зробити її більш дієвою?», «Чи було нарощення озброєнь причиною чи наслідком зростання міжнародної напруженості?», «Чи мала кожна держава право вільно нарощувати свою військову могутність попри загрозу світу?». <i>Симуляційна гра:</i> «Засідання Ліги Націй з виступом на ньому представників країн, які стали жертвами агресії», «Чи була світова економічна криза головною причиною зростання напруженості у світі наприкінці 1930-х рр.?», «Чи могла міжнародна спільнота зупинити агресію на ранніх етапах?», «Чи була японська експансія неминуchoю з огляду на внутрішні проблеми Японії та міжнародну
--	--	---

		ситуацію?». <i>Виконання творчого завдання: написання драфту сценарію фільму про події 1930-х рр.</i> <i>Створення плакату, що засуджує політику агресії та закликає до миру.</i> <i>Проведення підсумкової дискусії: «Друга світова війна: випадковість чи закономірність історичного розвитку?».</i>
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ III. Друга світова війна		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>здійснює</i> періодизацію історичних процесів на основі альтернативних критеріїв [12 ГЮ 1.3.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у період наростання світової війни [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> можливі моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>досліджує</i> етногенез, зміни	Причини, характер, періодизація Другої світової війни. Характеристика періодів війни. Театри воєнних дій. Напад Німеччини на Польщу та СРСР. «Дивна війна». Загарбання Німеччиною Данії та Норвегії. Розгром Нідерландів, Бельгії, Франції. Режим Віші. Повітряна війна над Англією. «Зимова війна». Загарбання СРСР держав Балтії. Агресія проти Румунії. Початок війни у Північній Африці. Загарбання Югославії та Греції. Завершення формування «осі». Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Поразки Червоної армії у 1941—1942 рр. Утворення антигітлерівської коаліції,	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій під час Другої світової війни. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій Другої світової війни у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять «антигітлерівська коаліція», «Велика трійка», «Голокост», «"дивна війна"», «другий фронт», «колабораціонізм», «ленд-ліз», «нацистський "новий порядок"», «рух Опору»,

в розташуванні просторово-історичних об'єктів, зміни територій розселення етнічних спільнот, кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їхнього походження, авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, <i>визначає</i> мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії їм на прикладі пропаганди СРСР, Німеччини, Італії, Японії тощо [12 ГЮ 3.2.1-2 П];	її значення. Атлантична хартія. Ленд-ліз. Бойові дії в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Особливості окупаційного режиму в різних країнах світу. Колабораціонізм. Рух Опору. Людина під час війни: стратегії виживання. Голокост. Праведники народів світу. Геноцид ромів. Битва за Атлантику. Стратегічний перелом у ході війни. Бойові дії в 1943—1944 рр. Висадка англо-американських військ у Нормандії. «Килимові бомбардування». Антифашистські повстання. Червона армія у Центральній-Східній Європі. Розгром і капітуляція нацистської Німеччини та її союзників у Європі. Війна в Азійсько-Тихоокеанському регіоні в 1944—1945 рр. Камікадзе. Проголошення національних держав у регіоні. Атомні бомбардування. Вступ СРСР у війну на Далекому Сході. Розгром і капітуляція Японії. Нюрнберзький і Токійський процеси над воєнними злочинцями. Переслідування і процеси над колаборантами.	«тотальна війна»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та <i>обґрунтування</i> відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси Другої світової війни (Вінстон Черчилль, Дуайт Ейзенхауер, Бернард Монтгомері та інші): уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «Зимової війни», Нюрнберзького і Токійського процесів над воєнними злочинцями. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду: «Причини Другої світової війни» (із зазначенням взаємозв'язків між ними), «Структура антигітлерівської коаліції», «Взаємодія фронтів антигітлерівської коаліції» тощо. <i>Виконання</i> хронологічних вправ і завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Ключові події, що безпосередньо передували початку Другої світової війни», «Уроки "дивної війни" для сучасної оборони», «Причини катастрофічних поразок Червоної армії в 1941—1942 рр.», «Наслідки політики
---	--	---

• обґрунтовано <i>оцінює</i> історичну інформацію щодо основних театрів воєнних дій, зміни державних кордонів у Європі, які були передбачені домовленостями в межах «Великої трійки»; течій в Русі опору, стратегій виживання за умов окупаційних режимів; – передумов і наслідків Голокосту; викликів, перед якими опинилося людство в умовах Другої світової війни, за самостійно визначеними критеріями [12 ГІО 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГІО 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГІО 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГІО 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти і артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГІО 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо характеру, політичних, економічних та соціальних наслідків Другої світової війни; внеску держав-учасниць антигітлерівської коаліції в досягнення перемоги над нацистською Німеччиною та її союзниками на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за		"невтручання" США та урок Перл-Гарбору», «Значення битви за Мідвей та острів Гуадалканал для війни на Тихому океані» тощо. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Аналіз</i> історичних джерел, наприклад: витяги із фінських джерел про «Зимову війну» (як фінське суспільство сприймало цю війну?) тощо. <i>Порівняння</i> з визначенням спільного та відмінного: характеру Першої та Другої світових воєн; агресію СРСР проти сусідів з агресією Німеччини; прояви спротиву Норвегії і Данії, Югославії та Греції німецькій агресії; особливості окупаційних режимів у різних країнах (наприклад, у Західній Європі та на Сході); особливості рухів Опору в окупованій Франції, Югославії та в окупованій Україні тощо. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди в роки війни. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підбирання</i> та <i>аналіз</i> художніх фільмів, що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> підкасту: «Доля маленьких країн у великій війні: на прикладі Данії, Норвегії, Нідерландів, Бельгії, Люксембургу», «Чи закономірне явище колабораціонізму?» та ін. <i>Моделювання</i> стратегії виживання цивільного населення під час війни на основі аналізу витягів із особистих щоденників.
--	--	--

запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГЮ 5.3.2-1 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГЮ 6.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГЮ 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]; • <i>моделює</i> способи дій під час збройних конфліктів із застосуванням міжнародного гуманітарного права [12 ГЮ 6.3.2-1 П].		<i>Аналіз</i> вислову Вінстона Черчилля: «Якою б не була війна, вона завжди починається в головах людей». Як це стосується причин Другої світової війни? <i>Написання</i> листа зі спогадами людини, яка переживала євреїв під час Голокосту. <i>Створення</i> тематичної віртуальної фотовиставки: «Лондон під час "битви за Англію"», «Радянські військовополонені: свідчення про гуманітарну катастрофу», «Висадка в Нормандії: масштаб операції» тощо. <i>Написання</i> репортажу для тогочасної газети з Лондона під час "битви за Англію", (відобразивши настрої населення). <i>Пояснення</i> різниці між «локальним конфліктом» та «світовою війною» на прикладах періоду кінця 1930-х рр. <i>Написання</i> короткого оповідання про переживання «килимового бомбардування» жителем одного з міст та про стратегії виживання. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Вплив технологічного прогресу на характер Другої світової війни», «Авіація в "битві за Англію"», «Роль танкових військ у результатах битв на Східному фронті», «Праведники народів світу» , «Людина під час війни: вибір і виживання», «Мангеттенський проєкт і процес створення атомної бомби», «Ліга Націй: уроки історії». <i>Порівняйте</i> політику «випаленої землі» з боку СРСР та Німеччини. <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Програма ленд-лізу: акт
---	--	---

		благодійності чи прагматичний крок?», «Завершення війни в Європі: основні етапи», «Довгострокові наслідки атомних бомбардувань для Японії та світу». <i>Створення колажу:</i> «Парадокси історії: співпраця ідеологічних ворогів у війні», «Фотографії та документи, що ілюструють епоху». <i>Написання есе-роздуму:</i> «Голокост і геноцид ромів: уроки людяності та злочини без терміну давності», «Уроки Голокосту: чому ми маємо пам'ятати?», «Стратегічний перелом у ході війни: яка битва була найважливішою і чому?», «Спадщина Другої світової війни: як вона сформувала сучасний світ?». <i>Створення буктрейлера</i> щодо презентації книги про результати Другої світової війни. <i>Написання короткого виступу</i> від імені представника Литви / Латвії / Естонії, який звертається до Ліги Націй з приводу окупації. <i>Розроблення</i> власної періодизації Другої світової війни з обґрунтуванням критеріїв. <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Яка роль ідеологій (нацизму, фашизму, мілітаризму) у розв'язанні Другої світової війни?», «Чому Велика Британія та Франція оголосили війну Німеччині, але не надали значної допомоги Польщі?», «Чому міжнародна спільнота не змогла ефективно відреагувати на радянську агресію проти Фінляндії та Балтійських держав?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи була "Зимова війна" проявом радянського імперіалізму?», «Чи є уроки історії про
--	--	---

		передумови Другої світової війни актуальними сьогодні?», «Який фронт у Другій світовій війні був першим, а який – другим?», «Чи були приєднання Балтійських держав та Бессарабії до СРСР актом "звільнення" чи "окупації"?», «Чи була антигітлерівська коаліція союзом рівноправних партнерів?», «Якою була для народів Центрально-Східної Європи Червона армія: "визвольницькою" чи новим "окупантом"?», «Чи було застосування атомної бомби проти Японії виправданим?», «Чи могла міжнародна спільнота зупинити агресію на ранніх етапах?», «Чи була японська експансія неминучою з огляду на внутрішні проблеми Японії та міжнародну ситуацію?», «Чи можна було уникнути Другої світової війни? Чи була вона невідворотною?», «Хто несе головну відповідальність за розв'язання Другої світової війни?». <i>Симуляційна гра:</i> «Засідання Ліги Націй з виступом на ньому представників країн, які стали жертвами агресії». <i>Написання</i> короткого опису життя солдата в Північній Африці, акцентуючи увагу на кліматичних умовах; написання діалогу між двома мешканцями європейського міста, які обговорюють прихід радянських військ; написання листа від імені людини, яка пережила атомне бомбардування. <i>Створення</i> плакату, що засуджує політику агресії та закликає до миру. <i>Створення</i> «випуску газети» часів Другої світової війни, відобразивши ключові події та настрої.
--	--	--

Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ IV. Облаштування повоєнного світу. «Холодна війна»		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>здійснює</i> періодизацію історичних процесів на основі альтернативних критеріїв [12 ГЮ 1.3.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у період «холодної війни» [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>досліджує</i> етногенез, зміни в розташуванні просторово-історичних об'єктів, зміни територій розселення етнічних спільнот, кордонів державних утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним	Характеристика Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Організація Об'єднаних Націй, Україна – співзасновниця ООН. Спеціалізовані організації під егідою ООН. Мирні договори із союзниками Німеччини. Зміни кордонів. Репарації. Депортації. Причини переходу від співробітництва до конфронтації. Початок «холодної війни». Меморандум Джорджа Кеннана і промова Вінстона Черчилля у Фултоні. «Залізна завіса». Доктрина Гаррі Трумена і «план Маршалла». Включення Центрально-Східної Європи до сфери впливу СРСР. Утвердження комуністичних прорадянських режимів. Створення Ради економічної взаємодопомоги (ЄС). Конфлікт Тіто—Сталін. Поділ Німеччини. Організація Північноатлантичного договору (Північноатлантичний альянс, НАТО) та Організація Варшавського договору (ОВД): закріплення біполярності світу. Перемога комуністів у громадянській війні в Китаї. Проголошення Китайської Народної Республіки (КНР). Корейська війна 1950–1953 рр. Деколонізація. Вплив на процес СРСР	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій часів «холодної війни». <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій «холодної війни» у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «біполярний (двополюсний) світ», «доктрина», «конфронтація», «соціалістичний табір», «холодна війна»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів

положенням у минулому і тепер [12 ГІО 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГІО 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГІО 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах щодо відповідно до їх походження, авторства і мети створення [12 ГІО 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГІО 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГІО 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо причин «холодної війни», Берлінської та Карибської криз, закріплення біполярного світу, формування ключових регіональних конфліктів другої половини ХХ ст., деколонізації за самостійно визначеними критеріями [12 ГІО 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГІО 3.3.2-1 П];	і США. Формування ключових регіональних конфліктів другої половини ХХ ст. Кульмінація «холодної війни». Берлінська (1961 р.) та Карибська (1962 р.) кризи. Війна у В'єтнамі. «Розрядка». Обмеження ядерних озброєнь. Загострення міжнародних відносин у 1970—1980-ті рр. Наростання ядерного протистояння в Європі. Війна в Афганістані. СОІ (стратегічна оборонна ініціатива, або «Зоряні війни»). СРСР – «імперія зла». Регіональні конфлікти.	цієї доби із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси «холодної війни»: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення SWOT-аналізу деколонізації.</i> <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: «Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин», «Соціалістичний табір: внутрішня структура та залежність від СРСР», «Етапи розрядки та обмеження ядерних озброєнь» тощо. <i>Виконання хронологічних вправ.</i> <i>Проведення «мозкового штурму»:</i> «Які внутрішні чинники в СРСР і США сприяли загостренню відносин», «Які інструменти СРСР використовував для встановлення контролю над країнами Центрально-Східної Європи?», «Якими були наслідки радянського вторгнення в Афганістан для СРСР та для регіону?». <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Порівняння</i> з визначенням спільного та відмінного: принципів Версальсько-Вашингтонської та Ялтинсько-Потсдамської систем; причин і наслідків громадянської війни в Китаї та Корейської війни. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підбирання та аналіз</i> художніх фільмів,
---	---	---

• <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГІО 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГІО 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГІО 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГІО 5.3.2-1 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГІО 6.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГІО 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства		що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> інфографіки, що показує структуру ООН та її основні органи. <i>Створення</i> підкасту: «Народження "холодної війни": основні події та доктрини», «Чи була Карибська криза найнебезпечнішим моментом "холодної війни"?» та ін. <i>Моделювання</i> стратегії виживання цивільного населення під час регіональних воєн. <i>Створення</i> віртуальної фотовиставки: «Обличчя "холодної війни"», «Берлінська криза», «Карибська криза» із поясненням вибору експонатів. <i>Аналіз</i> джерел про початок «холодної війни». <i>Написання</i> записів в особистому щоденнику людиною, яка була очевидцем подій Берлінської кризи 1961 р. <i>Написання</i> статті для онлайн-видання за темою: «Як СРСР і США впливали на процес деколонізації та долю новостворених держав?». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Роль радянських військових радників у Корейській війні», «"Розрядка" та її основні досягнення», «Вплив Другої світової та регіональних конфліктів другої половини ХХ ст. на розвиток міжнародного гуманітарного права (МГП)», «Біполярний світ: порівняльний аналіз потенціалів НАТО та Організації Варшавського договору (ОВД)», «Протистояння розвідок: невидимий фронт "холодної війни"» тощо. <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Історія Берлінської стіни», «Китай та Корея: "гарячі точки" "холодної війни"»,
--	--	--

[12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]; • <i>моделює</i> способи дій під час збройних конфліктів із застосуванням міжнародного гуманітарного права [12 ГЮ 6.3.2-1 П].		«Карибська криза 1962 р.: світ на межі ядерної війни» та ін. <i>Створення</i> колажу: «"Холодна війна": гарячі точки на карті світу». <i>Створення</i> короткого опису життя людини в колишній колонії після здобуття незалежності. <i>Створення</i> пропагандистського плакату НАТО чи ОВД із подальшим обговоренням у класі. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Репарації та депортації після Другої світової війни: необхідне зло чи несправедливість?», «Від Ялти до "залізної завіси": чи був поділ Європи неминучим після Другої світової війни?», «Ленд-ліз і "план Маршалла": економічна допомога чи інструменти геополітичного впливу?». <i>Створення</i> буктрейлера щодо презентації книги «Гонка озброєнь та космічні перегони: змагання наддержав». <i>Розроблення</i> власної періодизації «холодної війни» із обґрунтуванням критеріїв. <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Чому виникла необхідність у створенні ООН, якщо існувала Ліга Націй?», «Які уроки були враховані?», «Деколонізація: чи принесла вона справжню свободу країнам "третього світу"?», «Чи існують елементи "холодної війни" у сучасних міжнародних відносинах?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи був "план Маршалла" актом економічної допомоги чи інструментом політичного
---	--	--

		впливу?», «Чи була Ялтинсько-Потсдамська система гарантом миру чи зародком майбутніх конфліктів?», «Чи було рішення про постійних членів Ради Безпеки ООН із правом вето справедливим?», «Чи можна було уникнути "холодної війни"?». <i>Рольова гра:</i> уявіть себе представником Польщі / Чехословаччини, коли вирішувалися долі кордонів. Які ваші вимоги та побоювання щодо цього процесу? <i>Заповнення Т-таблиці:</i> «"Холодна війна" результати наслідки людства?». <i>Створення</i> «випуску газети» часів «холодної війни» із новинами про події та пропагандою. <i>Створення</i> плакату, що засуджує політику агресії та закликає до миру.
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ V. Від повоєнної відбудови до створення «держави процвітання». Криза 1970-х рр. та шляхи її подолання		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у зазначений період [12 ГЮ	Концепція постіндустріального (інформаційного) суспільства. Економічний розвиток країн Заходу в другій половині XX ст. Науково-технічна революція (НТР). Транснаціональні корпорації та зростання ролі професійних фахівців і техніків. Перехід від виробництва товарів до виробництва послуг. Соціальний розвиток країн Заходу в другій половині XX ст. Політика зменшення соціальної нерівності. Феміністський рух. Шведська соціальна модель.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за

1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>досліджує</i> моделі відбудови суспільства та економіки після катастроф, воєн, епідемій, геноцидів, депопуляцій [12 ГЮ 2.2.1-4 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано оцінює</i> історичну інформацію щодо розвитку політичних систем країн Заходу у другій	Зміцнення демократії на Заході після Другої світової війни: розширення прав людини. Загальна декларація прав людини (1948 р.) і міжнародні пакти про права людини (1966 р.). Тенденції повоєнного розвитку партійних систем. Рухи за громадянські права. Молодіжні виступи кінця 1960-х рр. Рух хіппі. Хвиля тероризму в Європі. Прояви етнонаціоналізму (проблеми Квебеку, Ольстеру, «баскське питання»). Боротьба за права конфесійних, мовних і сексуальних меншин. Падіння авторитарних режимів у Греції, Португалії та Іспанії у 1970-х рр. Утвердження принципів громадянського суспільства. Інтеграційні процеси в Європі. ЄС. Утвердження США як провідної держави «вільного світу». «Маккартизм». «Нові рубежі». Рух афроамериканців США за громадянські права. Антивоєнний рух. Криза 1970-х рр. «Вотергейтський скандал». «Рейганоміка». Канада. Партійна боротьба. Акт про конституцію 1982 р. Тенденції економічного розвитку. Зовнішньополітичний курс. Велика Британія в 1945—1979 рр. «Хвора людина Європи». Руйнування колоніальної імперії. «Тетчеризм». Війна з	темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «маккартизм», «науково-технічна революція», «неоконсерватизм», «неолібералізм», «"рейганоміка"», «соціальне ринкове господарство», «"тетчеризм"»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейера тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Джон Кеннеді, Конрад Аденауер, Маргарет Тетчер, Мартін Лютер Кінг, Рональд Рейган, Франсуа Міттеран, Шарль де Голль) із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси «холодної війни»: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «економічних див», «рейганоміки», «тетчеризму». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: «Концепція постіндустріального (інформаційного) суспільства», «Шведська
--	--	---

половині XX ст., процесів зміцнення демократії та формування соціального ринкового господарства на Заході в другій половині XX ст.; етнонаціональних проблем Заходу; особливостей «економічного дива» у Федеративній Республіці Німеччині (ФРН) та Італії; причин і наслідків руху афроамериканців за громадянські права, боротьби за права конфесійних, мовних і сексуальних меншин у країнах Заходу за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо утвердження США як провідної держави «вільного світу» на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>обстоює</i> думку про те, що	Аргентиною. Франція. Четверта республіка. Руйнування колоніальної імперії. «Голлізм». Становлення П'ятої республіки. Розв'язання Алжирської проблеми. «Червоний травень» 1968 р. Будівництво «нового суспільства». Німецьке «економічне диво». Соціальне ринкове господарство. Криза 1970-х рр. та її подолання. «Нова східна політика». Італія. Перша республіка. «Економічне диво». Політична нестабільність. Боротьба з тероризмом, мафією та корупцією.	соціальна модель», «Рухи за громадянські права та молодіжні виступи», «Інтеграційні процеси в Європі (ЄЕС)», «Криза 1970-х рр.: причини, перебіг і наслідки для Західного світу» тощо. <i>Виконання</i> хронологічних вправ і завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «"Вотергейтський скандал": ключові наслідки для США», «Які головні уроки боротьби з тероризмом, мафією та корупцією в Італії можуть бути корисними для сучасної України?» тощо. <i>Розроблення</i> слогана та реклами, що символізують ідеї «нових рубежів» Джона Кеннеді. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці «Індустріальне суспільство vs. Постіндустріальне суспільство», «Німецьке та італійське "економічні дива"» за самостійно обраними критеріями. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підбирання</i> та <i>аналіз</i> художніх фільмів, що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> підкасту: «Молодіжний бунт 1960-х рр.: хіппі, рок-н-рол і зміна цінностей», «Прояви етнонаціоналізму: голос меншин у прагненні до самовизначення (Квебек, Ольстер, баски)», «Криза 1970-х рр.: як нафтовий шок змінив світ і що ми можемо винести з цього уроку?» та ін.
---	---	---

права людини повинні визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГЮ 5.2.1-1 П]; • <i>моделює</i> ситуації порушення прав і гідності людини та пропонує доцільні національні й міжнародні механізми їхнього захисту і відновлення [12 ГЮ 5.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> основні політичні, правові, соціокультурні та інші чинники, які впливають на дотримання прав людини і принципів демократії в Україні та світі [12 ГЮ 5.2.2-2 П]; • <i>оцінює</i> переваги і недоліки демократії [12 ГЮ 6.1.1-1 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГЮ 6.1.1-2 П]; • <i>пояснює</i> механізм і процедури виборчого процесу та пов'язані з ними ризики [12 ГЮ 6.1.2-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і		<i>Створення</i> колажу «Фемінізм: змінюючи жіночий світ». <i>Створення</i> віртуальної фотовиставки: «"Залізна леді": доба Маргарет Тетчер у фотографіях», «Права людини: універсальні істини в об'єктиві», «Жінки, що змінили світ». <i>Аналіз</i> джерел: Загальна декларація прав людини (1948 р.), міжнародні пакти про права людини (1966 р.). Надання відповіді на запитання: «Чи дійсно права людини, закріплені в Декларації, є універсальними для всіх культур, релігій та суспільств, чи існують "культурні винятки", що дозволяють відступати від них?». <i>Аналіз</i> промови Мартіна Лютера Кінга «Я маю мрію» із виконанням завдання: «Чому саме ця промова стала такою знаковою для руху за громадянські права у США і для світової історії та який вплив вона мала на подальший розвиток подій». <i>Написання</i> статті для онлайн-видання на тему «Як СРСР і США впливали на процес деколонізації та долю новостворених держав?». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Людський капітал: зростання ролі професійних фахівців і техніків», «Фолклендська війна 1982 р.: битва за острови, що змінила націю» тощо. <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Падіння авторитарних режимів у Греції, Португалії та Іспанії в 1970-х рр. як приклад утвердження принципів громадянського суспільства». <i>Написання</i> есе-роздуму: «Чи є політика зменшення соціальної нерівності утопією, чи
---	--	--

процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]; • <i>моделює</i> способи дій під час збройних конфліктів із застосуванням міжнародного гуманітарного права [12 ГЮ 6.3.2-1 П].		реальною метою для сучасного суспільства?», «Вплив антивоєнного руху на зовнішню політику США у ХХ ст.», «Чи була політика "тетчеризму" безумовною перемогою для Великої Британії?». <i>Обговорення</i> дискусійної проблеми, наприклад: «Які елементи шведської соціальної моделі могли б бути застосовані в Україні?», «Які труднощі можуть виникнути при їхній імплементації?», «Яким чином молодіжні виступи кінця 1960-х рр. та рух хіппі вплинули на подальший розвиток демократичних процесів у Західних країнах?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи завжди зміцнення демократії супроводжується розширенням прав людини?», «Чи був "маккартизм" необхідним злом для захисту національної безпеки США, чи він був грубим порушенням прав людини?». <i>Рольова гра:</i> уявіть себе представником організації, яка бореться за права конфесійних, мовних або сексуальних меншин. Підготуйте промову, у якій ви викладете основні вимоги та аргументи. <i>Виконання</i> творчого завдання: «Якби США не брали безпосередньої участі у війні у В'єтнамі», «Якби у США збереглася расова сегрегація».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		

Розділ VI. СРСР. Держави Центрально-Східної Європи: трансформаційні процеси		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами їхніх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у зазначений період [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>досліджує</i> моделі відбудови	Сталінська модель соціалізму та її втілення в Польщі, Угорщині, Болгарії, Румунії, Чехословаччині, Югославії, Албанії. Криза комуністичних режимів країн Центрально-Східної Європи. Антикомуністичні виступи: заворушення в Німецькій Демократичній Республіці (НДР) у 1953 р. Страйкова боротьба в Польщі та Угорська революція 1956 р. і «Празька весна» 1968 р. Спроби модернізації суспільно-політичного устрою. Перетворення НДР та Угорщини на вітрини соціалізму. Режими Тодора Живкова в Болгарії і Ніколає Чаушеску в Румунії. «Самоврядний соціалізм» у Югославії. Особливості суспільно-політичного розвитку СРСР у 1945—1953 рр. СРСР після смерті Й. Сталіна. «Хрущовська відлига». Наростання системних кризових явищ у 1970–1980-х рр.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «"оксамитова революція"», «"Празька весна"», «самоврядний соціалізм», «"соціалізм із людським обличчям"»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Йосиф Броз Тіто, Микита Хрущов, Тодор Живков, Ніколає Чаушеску та

суспільства і економіки після катастроф, воєн, епідемій, геноцидів, депопуляцій [12 ГЮ 2.2.1-4 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • обґрунтовано <i>оцінює</i> історичну інформацію щодо особливостей втілення сталінської моделі соціалізму в країнах Центрально-Східної Європи; причин революції в Угорщині, «Празької весни», соціально-економічної і політичної ситуації в СРСР у період сталінської диктатури та постсталінські часи за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо впливу на розвиток регіону Центрально-Східної Європи політичних процесів у СРСР / СССР на основі критеріїв,		інші) із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси «холодної війни»: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «хрущовської відлиги». <i>Створення</i> реклами та антиреклами «кукурудзяної кампанії» в СРСР. <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних та політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: сталінської моделі соціалізму, моделей відбудови економіки після Другої світової війни країн Центрально-Східної Європи, системні кризові явища в СРСР у 1970-1980-х рр. <i>Аналіз</i> анекдотів радянського періоду (1970—1980-ті рр.) щодо висвітлення системних кризових явищ у СРСР. <i>Виконання</i> хронологічних вправ і завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Які внутрішні та зовнішні чинники призвели до кризи комуністичних режимів у Центрально-Східній Європі?». <i>Заповнення</i> Т-таблиці «"Самоврядний соціалізм": переваги та недоліки». <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці, наприклад: «Причини, перебіг і наслідки Угорської революції 1956 р. та "Празької весни" 1968 р.», «Становище селян у 1930-х рр. і в 1945—1953 рр. у СРСР», «Феномен культу
---	--	--

принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження, <i>формулює</i> проблемне завдання і <i>визначає</i> стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П]; • <i>обстоює</i> думку про те, що права людини повинні визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГІО 5.2.1-1 П]; • <i>моделює</i> ситуації порушення прав і гідності людини та <i>пропонує</i> доцільні національні й міжнародні механізми їхнього захисту і відновлення [12 ГІО 5.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> основні політичні, правові, соціокультурні та інші чинники, які впливають на дотримання прав людини і принципів демократії в Україні й світі [12 ГІО 5.2.2-2 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній		особистості на прикладі Й. Сталіна та Н. Чаушеску» тощо. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підбирання</i> та <i>аналіз</i> художніх фільмів, що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> підкасту: «Пропаганда як інструмент контролю» та ін. <i>Створення</i> колажу: «Життя за "залізною завісою": повсякденність та ідеологія», «Символи епохи» та ін. <i>Створення</i> віртуальної фотовиставки: «Жінка в соціалістичному таборі». <i>Створення</i> щоденника студента, який описує події у Празі в 1968 р; спогадів вигаданої особи, яка пережила різні етапи життя в СРСР. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Справа лікарів», «Права людини в СРСР: декларування та реальність», «Вплив "відлиги" та "застою" на розвиток кінематографа, музики, літератури в СРСР». <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Діяльність та методи роботи КДБ у СРСР та Штазі в НДР», «Розвінчуючи міфи про "щасливе соціалістичне життя"». <i>Створення</i> відеоролика в стилі ТікТок, що пояснює складну історичну подію. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Чому Югославія змогла дозволити собі інший шлях розвитку, ніж інші країни соціалістичного табору?», «Чому згадують "ті часи": психологічне та соціальне коріння ностальгії за
---	--	---

перспективі [12 ГЮ 6.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГЮ 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та <i>прогнозує</i> напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П].		СРСР у спогадах різних поколінь», «Які уроки ми можемо винести з досвіду соціалістичних режимів для сучасності?», «Як впливає спадщина тоталітаризму на сучасне суспільство?». <i>Планування та проведення</i> усного історичного дослідження: «Ковбаса по 2,20: економічні міфи та реальність радянського дефіциту», «Піонерське дитинство: між романтикою та ідеологічним тиском» та ін. <i>Створення</i> журналістського репортажу з Варшави під час страйків у 1956 р. або Будапешту часів революції, висвітлюючи причини та вимоги учасників. <i>Проведення</i> дебатів за темою, наприклад: «Чи була сталінська модель соціалізму єдиним можливим шляхом розвитку для країн Центрально-Східної Європи після Другої світової війни?», «Чи могли антикомуністичні виступи в Центрально-Східній Європі уникнути жорстокого придушення СРСР?», «Чи була "хрущовська відлига" справжнім кроком до демократизації, чи лише косметичними змінами?». <i>Виконання</i> творчих завдань: створення альтернативної версії розвитку подій: «Що б сталося, якби СРСР не втрутився в Угорщину в 1956 р. або в Чехословаччину в 1968 р.» <i>Створення</i> «інформаційної бульбашки» типових радянських громадян, які отримують інформацію про події в Угорщині 1956 р. тільки з офіційних радянських ЗМІ. <i>Проведення</i> підсумкової дискусії: «Чи був соціалістичний експеримент у Східній Європі
---	--	---

		приречений на провал?»
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ VII. Держави Азії, Африки та Латинської Америки: вибір шляхів розвитку		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, які відбулись у зазначений період [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості	Японія. Американська окупаційна політика. «Лінія Доджа». Підписання мирного договору. Повоєнне реформування держави. Джерела та наслідки «економічного дива». Внутрішньо- та зовнішньополітичні пріоритети. Китай. «Великий стрибок» та його наслідки. Культ особи Мао Цзедун. «Культурна революція». Започаткування трансформаційних процесів у Китаї. Політика реформ. Трагедія на площі Тяньаньмень. Зовнішньополітичний курс Китаю. Тайвань. Особливості розвитку. Утворення Індійської республіки та Пакистану. Конфесійне протистояння в регіоні. Індійсько-пакистанські війни. Індійський національний конгрес (ІНК) при владі. Роль Індії в регіоні. Утворення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські війни. Палестинська проблема. Трагедія Лівану. «Близькосхідна проблема» та шляхи її врегулювання. «Біла» та ісламська революції в Ірані. Ірано-іракська війна. Її наслідки.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку/аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «деколонізація», «ісламська революція», «рік Африки»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринки слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів

реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>досліджує</i> моделі відбудови суспільства та економіки після катастроф, воєн, епідемій, геноцидів, депопуляцій [12 ГЮ 2.2.1-4 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано оцінює</i> історичну інформацію щодо причин та особливостей «культурної революції» в Китаї, конфесійного протистояння в Південній Азії; Ісламської революції в Ірані, революції на Кубі; деколонізаційних процесів у світі; «японського економічного дива», «близькосхідної проблеми» за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П];	Країни «третього світу»: моделі розвитку, боротьба проти відсталості. Нові індустріальні країни («азійські тигри» / «азійські дракони»). «Диво на річці Хан». Південна Корея: досвід демократизації. Деколонізація Африки. Країни півдня Африки. Крах апартеїду. Диктаторські режими. Міжетнічні конфлікти. Основні тенденції розвитку країн Латинської Америки після Другої світової війни. Революція на Кубі. Комуністичні (соціалістичні) експерименти. Повстанські і партизанські рухи. Наркомафія. Політика США. Інтеграційні процеси.	цієї доби (наприклад: Голда Меїр, Індіра Ганді, Мао Цзедун, Фідель Кастро, Хірохіто та інші) із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси «холодної війни»: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу «Ісламська революція в Ірані», «Деколонізація Африки». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) політичних та соціально-економічних процесів зазначеного періоду, наприклад: «"Японське економічне диво": передумови, етапи, результати», «Близькосхідна проблема». <i>Виконання</i> хронологічних вправ та завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Які альтернативні шляхи розвитку міг обрати Китай у 1950-х рр., щоб уникнути трагедії "Великого стрибка" та "культурної революції"?», «Чи могла Кубинська революція піти іншим шляхом?», «Які були критичні моменти, де рішення могли змінити її вектор?». <i>Заповнення</i> Т-таблиці: «Позитивні та негативні довгострокові уроки соціалістичного експерименту на Кубі та в Нікарагуа». <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці, наприклад: «Моделі повоєнного відновлення Японії та Китаю», «Повоєнне реформування державного апарату в Японії та Німеччині»,
---	--	--

• <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження, <i>формулює</i> проблемне завдання і <i>визначає</i> стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П]; • <i>обстоює</i> думку про те, що права людини повинні визначати положення законів та інших нормативно-правових актів [12 ГІО 5.2.1-1 П]; • <i>моделює</i> ситуації порушення прав і гідності людини та пропонує доцільні національні та міжнародні механізми їхнього захисту й відновлення [12 ГІО 5.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> основні політичні, правові, соціокультурні та інші чинники, які впливають на дотримання прав людини і принципів демократії в Україні й світі [12 ГІО 5.2.2-2 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією,		«Регіональні конфлікти: арабо-ізраїльські та індо-пакистанські війни». <i>Аналіз</i> прикладів пропаганди «Великого стрибка» та «культурної революції», виправдання дій уряду після Тяньаньмень. <i>Створення</i> підкасту: «Єрусалим: камінь спотикання», «Геноцид у Камбоджі». <i>Створення</i> фотовиставки: «Іранські жінки до та після ісламської революції». <i>Створення</i> щоденника іранської жінки, яка шукає свій шлях; щоденника єврея-репатріанта із СРСР до Ізраїлю. <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Життя на лінії розмежування: вплив Кашмірського конфлікту на повсякденність місцевих мешканців», «Близький Схід: пошук ідентичності та миру в регіоні конфліктів», «Портрет партизанського руху в Латинській Америці: від витоків до наслідків», «Тайванська проблема та її потенційні глобальні наслідки». <i>Створення</i> відеоролика в стилі ТікТок, що пояснює складну історичну подію. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Чому Ліван став трагедією Близького Сходу?», «Чи є досвід "азійських тигрів" (наприклад, Південної Кореї) універсальним рецептом "економічного дива"?», «Яку ціну заплатили мешканці Китаю за ідеологічні експерименти Мао Цзедуна?». <i>Підготовка</i> аналітичного звіту щодо «Великого стрибка» або «культурної революції» в Китаї.<i>Створення</i> журналістського репортажу про події Шестиденної війни, або війни «Судного дня».
--	--	---

мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГЮ 6.1.1-2 П]; • характеризує зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • характеризує стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • застосовує історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П].		<i>Створення</i> альтернативного розвитку подій: «Як можна було уникнути трагедії на площі Тяньаньмень?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи був поділ Індії неминучим?», «Чи можна повторити успіх "азійських тигрів" в інших країнах?», «Чи деколонізація Африки принесла більше проблем, ніж рішень?», «Чи було створення держави Ізраїль актом історичної справедливості?», «Які елементи "економічного дива" Японії, на вашу думку, є унікальними для цієї країни, а які могли б бути адаптовані іншими державами?». <i>Симуляційна</i> гра: «Переговори між представниками КНР і Тайваню за участі представників ООН». <i>Опрацювання</i> кейсів щодо порушення прав людини в умовах «культурної революції», конфесійного протистояння, при існуванні під постійною загрозою з боку наркомафії або повстанського руху тощо з подальшою дискусією: «Як можна забезпечити права людини, коли держава слабка або корумпована?», «Чи виправдані революційні методи боротьби за права людини, якщо вони призводять до насильства?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ VIII. Розвиток культури		
Учень / учениця: • виявляє пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • застосовує поняття	Науково-технічна революція: наукові відкриття, нові галузі наук, високі технології, інтеграція науки і виробництва. Глобальні проблеми. Зміни в якості життя людей країн	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних

«прогрес» для оцінювання змін, які відбулись в в цей період [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>формує і характеризує</i> джерельну базу теми / проєкту [12 ГЮ 3.1.1-2 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії їм [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію щодо розвитку науки та культури другої половини ХХ ст. за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичну ситуацію (період, явище, процес) на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження щодо змін у повсякденному житті населення в другій половині ХХ ст.; тенденцій в розвитку культури й науки та їхнього впливу на повсякдення життя людей на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження,	світу. Розвиток освіти. Розвиток літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту: провідні тенденції.	джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «науково-технічна революція», «абстракціонізм», «неореалізм», «поп-арт», «постмодернізм», «соціалістичний реалізм», «функціоналізм»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринки слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу: «науково-технічна революція». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) культурних процесів зазначеного періоду, наприклад: «Феномен "суспільства споживання" у розвинених країнах». <i>Заповнення</i> Т-таблиці: «Переваги і ризики
---	---	---

формулює проблемне завдання і визначає стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГІО 6.3.1-3 П].		ядерної енергетики», «Масова культура: позитивні та негативні аспекти». <i>Створення</i> фотовиставки «Від руїн до хмарочосів» (візуальна історія відбудови міст після Другої світової війни та еволюція архітектурних стилів (функціоналізм, бруталізм)). <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці, наприклад: «Системи освіти США і СРСР у 1970-х рр.», «Ставлення до особистості в мистецтві (соціалістичний реалізм та екзистенціалізм)». <i>Створення</i> колажу зображень, що символізують наукові відкриття, культурні явища та соціальні зміни цього періоду. <i>Створення</i> підкасту: «Мода як соціальний барометр». <i>Створення</i> коміксу «Історія відкриття». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Як змінилася роль жінок у суспільстві, родині та професійній діяльності протягом 1945—1985 рр.?», «"Холодна війна" в культурі: відображення ідеологічного протистояння в кіно та музиці», «Музичний хіт-парад 1960-х / 1970-х / 1980-х: аналіз епохи через музику» та ін. <i>Підготовка</i> презентацій: «Як телебачення змінило світ у 1945—1985 рр.». <i>Написання</i> есе-роздуму: «Якби я жив / жила в 1970-х рр., що б мене найбільше здивувало?», «Чи можна стверджувати, що
---	--	--

		ядерна зброя, як продукт наукового прогресу, парадоксальним чином сприяла збереженню миру?», «Як наукові відкриття в біології та медицині (наприклад, ДНК) змінили етичні погляди суспільства?». Проведення «мозкового штурму»: «Які з глобальних проблем була найнебезпечнішими для людства?». <i>Підготовка</i> аналітичного звіту «Від "бейбі-буму" до «бунту 68-го»: як демографічні зміни та феномен післявоєнного покоління вплинули на соціальні рухи і культурні трансформації 1960-х рр.». <i>Розроблення</i> сценарію короткометражного фільму про життя підлітків у 1960-х рр. з акцентом на культурні зміни. <i>Обговорення</i> проблемного питання: «Чи був абстрактний експресіонізм (наприклад, Джексон Поллок) лише емоційним вираженням, чи він відображав певну філософську кризу та пошук нової гармонії?», «Як Енді Ворхол та інші художники поп-арту коментували зростання масової культури, споживання і комерціалізацію мистецтва?», «Як у латиноамериканському "магічному реалізмі" (наприклад, Габріель Гарсія Маркес, Хуліо Кортасар) проявилось осмислення історії, міфів та соціальних проблем регіону?», «Чи можна вважати, що антиутопічні романи цього періоду (наприклад, Джордж Орвелл "1984", Рей Бредбері "451° за Фаренгейтом") стали відповіддю на страхи тоталітаризму, технологічного прогресу та контролю над суспільством?», «Чи призвела поява масової
--	--	---

		культури до знищення "високого" мистецтва, перетворивши його на комерційний продукт?», «Чи була якість життя в соціалістичних країнах об'єктивно нижчою, ніж у капіталістичних, попри надані соціальні гарантії?», «Чи може мистецтво, створене в умовах тоталітарних режимів, вважатися справжнім, якщо воно було підпорядковане пропаганді?». <i>Проведення дебатів на тему, наприклад:</i> «Радянський реалізм: справжнє мистецтво чи ідеологічна доктрина, що обмежувала творчу свободу?», «"Суспільство споживання": індивідуальне щастя і самореалізація чи відчуження та матеріалізм?», «Мистецтво другої половини XX ст.: пошук істини та сенсу чи розвага?». <i>Симуляційна гра:</i> «Діалог між представником покоління 1950-х і покоління 1980-х років, які обговорюють зміни в якості життя».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Узагальнення за рік		

12 КЛАС

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета / інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
ПОВТОРЕННЯ. ВСТУП		
Учень/учениця: - виявляє пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; - формує і характеризує	Світ на сучасному етапі розвитку: основні тенденції розвитку. Однополярний чи багатополярний світ? Глобальні проблеми.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Фронтальне / групове обговорення</i> періодизації Новітньої історії, завдань курсу Новітньої історії. <i>Створення</i> ментальної карти щодо

джерельну базу теми / проєкту [12 ГЮ 3.1.1-2 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П].		тенденцій політичного, соціально-економічного та культурного розвитку у світі наприкінці ХХ — першої чверті ХХІ ст. <i>Групова робота</i> з опрацювання навчальних кейсів щодо джерельної бази дослідження Новітньої історії. <i>Формулювання</i> та <i>обґрунтування</i> власного судження щодо взаємозв'язку між історією України та всесвітньою історією; між глобальними, державними і місцевими проблемами.
Розділ І. Завершення «холодної війни». Розпад СРСР та його наслідки		
Учень/учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>досліджує</i> етногенез, зміни в розташуванні просторово-історичних об'єктів, зміни територій розселення етнічних спільнот, кордонів державних	Останні спалахи «холодної війни». Розміщення радянських і американських ракет середньої дальності в Європі. Нарощування озброєнь. Регіональні конфлікти. Перебудова в СРСР. «Оксамитові революції» в країнах Центрально-Східної Європи. Об'єднання Німеччини. Припинення існування РЕВ та ОВД. Розпад Югославії, Радянського Союзу. Війна в Перській затоці 1990—1991 рр. Трансформація НАТО. Ядерне роззброєння. Збройні конфлікти на теренах колишнього СРСР. Пострадянські режими в новоутворених державах. Невдала спроба демократизації Росії.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «оксамитова революція», «ядерний

утворень і наслідки цих процесів [12 ГЮ 2.1.1-1 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їх походження, авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано оцінює</i> історичну інформацію щодо ключових подій, які призвели до завершення «холодної війни», мирних революцій у Східній Європі, об'єднання Німеччини, розпаду військово-політичних та	Конституційна криза 1993 р. Дефолт 1998 р. Політична, економічна та ідеологічна експансія Російської Федерації. Війна в Чечні. Міжнародні конфлікти на Балканах, геноцид у Сребрениці. Дейтонські угоди. Косово. Миротворці ООН. НАТО у Балканському конфлікті. Країни Центрально-Східної Європи, Балтії наприкінці ХХ — у першій чверті ХХІ ст., їхня роль у сучасних міжнародних відносинах. Трансформаційні процеси в радянській сфері впливу. Падіння прорадянських режимів у країнах Африки, Азії та Латинської Америки.	паритет», «"розрядка"», «"гласність"», «"перебудова"», «"прискорення"», «пострадянський простір», «сепаратизм», «конституційна криза», «дефолт», «геноцид», «Дейтонські угоди», «миротворчі сили»; візуалізація понять у вигляді денотаних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Михайло Горбачов, Вацлав Гавел, Лех Валенса, Гельмут Коль та інші) із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі ТЕД тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу: «"Перебудова"», «Оксамитові революції». <i>Створення</i> колажу: «Падіння Берлінської стіни», «Розпад імперії». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: причини та перебіг розпаду СРСР та Югославії. <i>Виконання</i> хронологічних вправ і завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Які регіональні конфлікти цього періоду були найбільше пов'язані з протистоянням
--	---	--

економічних блоків і формування нових держав на пострадянському просторі та на Балканах, ролі війни в Перській затоці у формуванні нового світового порядку, адаптації НАТО до нових викликів та прогресу в ядерному роззброєнні, причин та наслідків збройних конфліктів на пострадянському просторі, впливу завершення «холодної війни» на країни, що перебували в радянській сфері впливу за межами Європи та процеси падіння прорадянських режимів в Африці, Азії та Латинській Америці за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>пояснює</i> вплив трансформації соціокультурних цінностей на трактування історичної інформації [12 ГЮ 3.3.2-3 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей		наддержав?», «Які зовнішні чинники сприяли падінню комуністичних режимів у Центрально-Східній Європі?», «Якими були основні виклики, що постали перед новоутвореними державами на пострадянському просторі?», «Які основні виклики постали перед країнами Африки після падіння прорадянських режимів?». <i>Заповнення</i> Т-таблиці: «Економічні проблеми та переваги об'єднання Німеччини». <i>Створення</i> інфографіки, що демонструє економічний розвиток країн Центрально-Східної Європи після вступу до ЄС. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці, наприклад: «Причини та наслідки розпаду СРСР і Югославії», «Зовнішня політика СРСР за Леоніда Брежнєва та Михайла Горбачова», «Підходи США та СРСР до контролю над озброєннями», «Економічні реформи в Росії та Україні в 1990-х рр.» та ін. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. Прогнозування впливу на суспільну думку. <i>Підбирання</i> та аналіз художніх фільмів, що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> підкасту: «Голоси "перебудови"»: інтерв'ю зі свідками епохи». <i>Створення</i> віртуальної фотовиставки: «Останні роки "холодної війни": події на фронтах». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів,
---	--	---

[12 ГІО 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГІО 4.3.1-1 П]; • <i>обирає</i> тему дослідження, <i>формулює</i> проблемне завдання і <i>визначає</i> стратегію його виконання [12 ГІО 4.3.2-1 П]; • <i>формулює</i> гіпотезу дослідження і <i>добирає</i> джерела інформації [12 ГІО 4.3.2-2 П]; • <i>узагальнює</i> результати, <i>формулює</i> висновки і <i>представляє</i> результати дослідження [12 ГІО 4.3.2-3 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГІО 5.3.2-1 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГІО 6.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГІО 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГІО 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГІО 6.2.1-2 П];		наприклад: «Війна в Перській затоці», «Міжнародні трибунали щодо колишньої Югославії та Руанди: результати та значення», «Міжнародні організації у врегулюванні конфліктів на Балканах», «Ядерне роззброєння після "холодної війни": успіхи, невдачі та сучасні виклики», «Конфлікт у Нагірному Карабаху: історія, причини та сучасні наслідки», «Сребрениця: трагедія геноциду та відповідальність міжнародної спільноти», «Війна в Чечні: невивчені уроки світової спільноти». <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Геополітичні наслідки розпаду СРСР для світу», «Конституційна криза 1993 р. в Росії», «Шлях Росії після розпаду СРСР: від демократії до авторитаризму?». <i>Створення</i> відеоролика в стилі ТікТок, що демонструє небезпеку ядерного протистояння. <i>Створення</i> проєкту сценарію документального фільму: «Берлінська стіна: символи роз'єднання та об'єднання». <i>Створення</i> плакату, що символізує закінчення епохи «холодної війни». <i>Складання</i> переліку основних викликів для країн Центрально-Східної Європи після 1991 р. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів на Балканах», «Чи була "холодна війна" "холодною" для всіх?», «Чи були регіональні конфлікти лише "проксі-війнами" між наддержавами, чи мали вони власні,
---	--	---

• <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]; • <i>моделює</i> способи дій під час збройних конфліктів із застосуванням міжнародного гуманітарного права [12 ГЮ 6.3.2-1 П].		незалежні причини?», «Чи була "перебудова" М. Горбачова головною причиною закінчення "холодної війни"?», «М. Горбачов: руйнівник чи реформатор?», «Розпад СРСР: трагедія чи історична необхідність?». <i>Планування та проведення</i> усного історичного дослідження: «Відкриття "білих плям": як "гласність" змінила уявлення людей про минуле СРСР» та ін. <i>Створення</i> журналістського репортажу, який висвітлює події «оксамитової революції» в одній із країн. <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Розпад СРСР і Югославії: спільне та відмінне», «Чи була війна в Перській затоці в 1990—1991 рр. свідченням зміну світового порядку?», «Нарощування озброєнь: шлях до миру чи до війни?», «Чи можна було уникнути геноциду в Сребрениці?». <i>Симуляційні ігри</i>: «Засідання Ради Безпеки ООН щодо війни в Перській затоці», «Переговори США або СРСР щодо ядерного роззброєння», «Прес-конференція щодо укладення Дейтонських угод, дій НАТО для примушення до миру на Балканах». <i>Проведення</i> дискусії: «Чи можна стверджувати, що розміщення радянських і американських ракет середньої дальності в Європі було необхідним кроком для підтримання "ядерного паритету"?», «Чому СРСР наприкінці свого існування погодився на скорочення ядерних потенціалів?», «Чому "оксамитові революції" відбулися без кровопролиття?», «Чому війна в Чечні стала
---	--	---

		символом пострадянських конфліктів?», «Чи була війна в Перській затоці виключно конфліктом за нафту чи мала ширші геополітичні причини?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ II. Країни Заходу: ЄС. США. Канада. Японія		
Учень/учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін, [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П];	Країни Заходу: цивілізаційні цінності. G7 («Група семи»). Технологічна першість. Сировинна залежність. США. Політичний курс республіканців і демократів. Тягар глобального лідера. Теракт 11 вересня 2001 р. Глобальна фінансова криза 2008 р. Спроба реформування соціальної сфери. «Трампізм». Японія. Уповільнення розвитку. Пошук шляху подальшого розвитку. «Абеноміка». Політична боротьба. Поглиблення Європейської та Євроатлантичної інтеграції. Європейський Союз. Шенгенська зона. Євро. Розширення. Порятунком Греції. Міграційна криза. Популізм. Брексит. ЄС і Україна. Велика Британія. Пошук місця у світі: між Європою та США. Партійна трансформація. Франція. Курс на лідерство в Європі. Зміни у політичному розкладі сил.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем / вчителькою). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «G7 ("Група семи")», «"трампізм"», «"абеноміка"», «Шенгенська зона», «Брексит (Brexit)»; візуалізація понять у вигляді денотаних графів, «хмаринки слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності

• <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їх походження, авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого/сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано оцінює</i> історичну інформацію щодо взаємовпливу глобалізації та західних цивілізаційних цінностей на різних етапах розвитку світової системи, відмінностей у політичному курсі республіканців і демократів та їхнього впливу на ключові рішення США протягом різних історичних періодів, феномену «трампізму», причин уповільнення розвитку Японії після «економічного дива», ключових етапів і наслідків розширення Європейського Союзу, впливу міграційної кризи на політичний ландшафт країн-членів ЄС, стратегій пошуку Великою Британією, Францією та Німеччиною свого місця у світі тощо за самостійно визначеними критеріями [12	Німеччина. Найбільша економічна міць Європи. Інтеграція східних земель. Мігранти. Урядові коаліції. Держави Південної Європи (Італія. Іспанія. Португалія) між популізмом та економічними проблемами. Нерівномірність розвитку регіонів. Спроба незалежнення Каталонії. Держави Північної Європи. Корегування моделі розвитку. Відмова від нейтралітету Швеції і Фінляндії.	інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Еммануель Макрон, Барак Обама, Дональд Трамп, Джон Байден, Ангела Меркель, Олаф Шольц, Урсула фон дер Ляєн та інші) із обґрунтуванням їхнього впливу на історичні процеси: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу: «Глобальна фінансова криза 2008 р.», «"Трампізм"», «"Абеноміка"», «Брексіт». <i>Створення</i> колажу: «Популізм у дзеркалі: від США до Європи». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: етапи розширення Європейського Союзу, міграційна криза у Європі, механізми прийняття рішень у Європейському Союзі. <i>Виконання</i> хронологічних вправ і завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Які виклики стоять перед Європейським Союзом у контексті змін клімату?», «Якими є економічні та політичні наслідки Брекситу для Великої Британії?», «У чому проявляються соціальні аспекти "скандинавської моделі" розвитку?», «Які нетрадиційні способи можуть допомогти країнам Заходу подолати сировинну залежність?». <i>Створення</i> діаграми Ісякава (фішбоун):
---	--	--

ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГЮ 5.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та <i>прогнозує</i> напрями політичних, економічних, соціальних		«Причини й наслідки відмови від нейтралітету Швеції і Фінляндії та їхнього вступу до НАТО». <i>Заповнення</i> Т-таблиці: «Переваги та недоліки Шенгенської зони», «Успіхи та проблеми процесу інтеграції східних земель Німеччини після об'єднання». <i>Написання</i> короткого репортажу для сучасного інтернет-видання про «життя без кордонів» у Шенгенській зоні. <i>Створення</i> інфографіки, що демонструє економічний розвиток країн Центрально-Східної Європи після вступу до ЄС. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці, наприклад: «Політичний курс республіканців і демократів у США», «Підходи республіканців і демократів до вирішення проблеми міграції у США» тощо. <i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. Прогнозування впливу на суспільну думку. <i>Створення</i> короткого візуального проєкту (презентація або колаж): «Майбутнє G7: виклики та можливості». <i>Співвіднесення</i> понять «глобалізація» та «західні цивілізаційні цінності» із визначенням взаємного впливу. <i>Підготовка</i> аналітичного звіту: «Поточний стан відносин ЄС і України: перспективи та виклики». <i>Підбирання</i> та <i>аналіз</i> художніх фільмів, що відображають цей історичний період.
--	--	---

процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]		<i>Створення</i> підкасту: «11 вересня: як один день змінив Америку та світ», «Міграційна криза в Європі: шляхи подолання». <i>Створення</i> інфографіки, яка демонструє нерівномірність розвитку регіонів в Іспанії (на прикладі Каталонії) та Італії. <i>Створення</i> діаграми, що ілюструє етапи інтеграції східних земель Німеччини. Створення віртуальної фотовиставки: «Пандемія COVID-19 та її вплив на процеси європейської інтеграції». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Міграційна криза та її вплив на політичний ландшафт країн-членів ЄС». <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «ЄС і проблема радикалізації та тероризму», «G7 як інструмент глобального управління: еволюція та виклики ХХІ ст.», «Монархія у ХХІ ст.: анахронізм чи стабільний якір демократії?». <i>Створення</i> відеоролика в стилі ТікТок: «Чи було рішення Швеції та Фінляндії про відмову від нейтралітету вимушеним кроком, чи стратегічним вибором?». <i>Створення</i> «рекламної кампанії» (слоган і візуалізація ідеї), що заохочує молодь до активної участі в європейській інтеграції. <i>Проведення</i> «історичної паралелі» між інтеграцією східних земель Німеччини та процесами інтеграції в інших посткомуністичних країнах. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Уроки 11 вересня: як трагедія змінила націю», «Роль Франції у формуванні спільної оборонної
---	--	--

		політики ЄС», «Чи може Захід зберегти свою цивілізаційну першість у XXI столітті?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи було рішення про Брексіт стратегічною помилкою для Великої Британії?», «Чи може Франція стати головним "двигуном" Європейського Союзу замість Німеччини?», «Чи може Німеччина продовжувати бути "локомотивом" європейської економіки в умовах сучасних глобальних викликів?», «Чи може популізм призвести до дезінтеграції ЄС?». <i>Симуляційні ігри:</i> «Створення діалогу між умовним політиком-популістом та економічним експертом з однієї з країн Європи», «Виступи на конференції з питань енергетичної безпеки представників різних країн G7 задля розробки загальної стратегії», «Створення "дорожньої карти" для України щодо її інтеграції до Європейського Союзу». <i>Виконання творчих завдань:</i> «Створення альтернативної версії розвитку подій: Як би змінився світ, якби теракт 11 вересня 2001 р. не відбувся?». <i>Проведення дискусії:</i> «Чи може технологічна першість призвести до нового витка нерівності у світі?», «Як теракт 11 вересня 2001 р. змінив внутрішню та зовнішню політику США?», «Як демографічні проблеми впливають на уповільнення розвитку Японії?», «Як події в Україні впливають на європейську та євроатлантичну інтеграцію?», «Якими є перспективи розвитку Великої Британії після Брексіту?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		

Розділ III. «Глобальний Південь»: тенденції розвитку, проблеми		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> пов'язаність поколіннєвих змін та історичних явищ і процесів [12 ГЮ 1.1.2-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П]; • <i>характеризує</i> геополітичне становище країн [12 ГЮ 2.1.1-2 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>порівнює</i> ресурсну базу та історичне значення окремих історико-географічних регіонів [12 ГЮ 2.2.1-2 П]; • <i>оцінює</i> можливості реалізації геополітичних інтересів держави [12 ГЮ 2.2.1-3 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їх походження, авторства і	Від Руху неприєднання до «Глобального Півдня». Шляхи розвитку. Політичні орієнтири. Боротьба за лідерство. G20 («група двадцяти»), БРІКС, ШОС. Політика реформ у Китаї. Ден Сяопін. Вільні економічні зони. Внутрішні проблеми. Відновлення суверенітету Китаю над Гонконгом і Макао. Тайвань. Зміни в ідеології КПК. Китай на сучасному етапі. Сі Цзіньпін. Корея. Криза і голод у КНДР 1995—1999 рр. Зміцнення тоталітарного режиму. Набуття статусу ядерної держави. Корейська Республіка. Демократизація. Азійська фінансова криза 1997 р. Технологічне та економічне зростання. Спроби порозуміння із КНДР. Політичні кризи. Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни, В'єтнам, Камбоджа: особливості розвитку. Реформи, економічне зростання. Індія та Пакистан: ядерне протистояння. Внутрішня політика. Чинники стримування економічного зростання Індії. Пакистан між воєнними диктатурами, ісламом і демократичним правлінням. Туреччина. Третя Республіка. Реджеп Таїп Ердоган. «Османізм». Лідерство в	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять» «Рух неприєднання», «"Глобальний Південь"», «БРІКС», «вільні економічні зони», «чучхе», «Арабська весна»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринок слів», сенканів, моделей Фрейєра тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Складання</i> історичних портретів діячів цієї доби (наприклад: Ден Сяопін, Сі Цзіньпін, Реджеп Таїп Ердоган та інші) із обґрунтуванням

мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних, пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • <i>обґрунтовано оцінює</i> історичну інформацію щодо формування концепції «Глобального Півдня», ядерного протистояння Індії та Пакистану, трансформацій на Близькому Сході та в Північній Африці, зокрема наслідки «Арабської весни» та виклики, пов'язані з діяльністю ІДІЛ і Палестинською проблемою, ключових викликів і можливостей розвитку країн Африки та Латинської Америки тощо за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>визначає</i> ідеологічну спрямованість джерела та <i>оцінює</i> його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел та сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>порівнює</i> історичні факти та	тюркському світі. Регіональне лідерство. Ісламська Республіка Іран в умовах санкційного тиску. Створення проксіармій. Протистояння з Ізраїлем. 12-тиденна війна. «Арабська весна». Громадянська війна в Сирії. ІДІЛ. Палестинська проблема і спроби її розв'язання. Громадянська війна в Лівії. Африка. Держави Сахеля і Африканського Рогу. Економічне становище. Наступ Сахари. Голод. Війни. Перевороти. Експансія Китаю та Росії. Діяльність ІДІЛ у регіоні і боротьба з нею. Сомалійські пірати. Центральна Африка. Боротьба за природні ресурси. Політична нестабільність. Етнічні конфлікти. Геноцид у Руанді. Перша африканська війна. Місії ООН у регіоні. Південна Африка. Економічні і соціальні проблеми. Експансія Китаю. Латинська Америка. Повалення воєнних диктаторських режимів. Бідність. Наркомафія. Рух сапатистів у Мексиці. Соціалістичні експерименти у Венесуелі та Болівії. Аргентинська криза і спроби її подолання.	їхнього впливу на історичні процеси: уявне інтерв'ю з історичним діячем, сторінка в соціальних мережах, науково-популярні нотатки, тези доповіді, виступ у стилі TED тощо. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу: «Політика реформ Ден Сяопіна», «Арабська весна». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних та політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: «Основні вектори внутрішньої та зовнішньої політики Китаю під керівництвом Сі Цзіньпіна», «Концепція "османізму" та її вплив на зовнішню політику Туреччини», «Чинники економічного зростання країн Південно-Східної Азії». <i>Виконання</i> хронологічних вправ і завдань. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Внутрішні політичні чинники посилення напруги між Індією та Пакистаном». <i>Створення</i> діаграми Ісякава (фішбоун): «Причини та наслідки "Арабської весни"», «Причини та наслідки геноциду в Руанді». <i>Заповнення</i> Т-таблиці: «Позитивні та негативні аспекти для країн-партнерів економічної експансії Китаю (на прикладі ініціативи "Один пояс, один шлях")». <i>Написання</i> короткого репортажу для сучасного інтернет-видання про ядерне протистояння в Південній Азії. <i>Аналіз</i> політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали. <i>Створення</i> порівняльної таблиці, наприклад: «Механізми прийняття рішень у G20, БРІКС та ШОС».
---	--	---

артефакти за самостійно визначеними для цього критеріями [12 ГЮ 4.1.2-1 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГЮ 5.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]; • <i>моделює</i> способи дій під час збройних конфліктів із застосуванням міжнародного гуманітарного права [12 ГЮ 6.3.2-1 П]		<i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підготовка</i> аналітичного звіту: спільні риси та відмінності в економічному розвитку країн Південно-Східної Азії. <i>Підбирання</i> та <i>аналіз</i> художніх фільмів, що відображають цей історичний період. <i>Створення</i> підкасту: «Чи може релігія бути основою для створення стабільної держави (на прикладі Пакистану)?». <i>Створення</i> інфографіки: «Демографічна криза в Китаї: причини та наслідки». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Потенціал та обмеження БРІКС як альтернативи G7», «Проблема цензури та контролю в інтернеті в Китаї: вплив на громадянське суспільство», «Історичні корені та сучасний стан Палестинської проблеми». <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Чучхе в КНДР: ідеологічне підґрунтя та практичне втілення», «Протистояння між Іраном та Ізраїлем: історичні корені та потенційні наслідки», «ІДІЛ: ідеологія, тактика і вплив на регіональну та глобальну безпеку», «Проблема сомалійських піратів та міжнародні зусилля щодо боротьби з ними». <i>Створення</i> проєкту сценарію документального фільму: «Життя за "залізною завісою": північнокорейські втікачі». <i>Написання</i> листа: північнокорейський школяр пише листа своєму однолітку з Південної Кореї.
--	--	--

		<i>Створення туристичного буклета про Південну Африку, що висвітлює не тільки красу, але й соціальні виклики.</i> <i>Створення рекламного ролика: «Вільні економічні зони Китаю: локомотиви економічного зростання і модернізації».</i> <i>Написання есе-роздуму: «Чи можливе мирне об'єднання двох Корей?», «Санкції проти Ірану: чи досягають вони своєї мети?», «Чи є рішення Палестинської проблеми?».</i> <i>Проведення дебатів на тему, наприклад: «Як світ має реагувати на зростання могутності Китаю: конфронтація, співпраця чи пошук балансу?», «Чи є Китай загрозою для демократичних цінностей у світі?», «Ядерна зброя: гарант безпеки чи джерело постійної загрози в Південній Азії?».</i> <i>Симуляційні ігри: «Саміт G20 ("Група двадцяти")».</i> <i>Виконання творчих завдань: «Прогнозування розвитку подій "Майбутнє Латинської Америки: яким воно буде?"», «Створення "дорожньої карти" деескалації напруженості та переходу до мирного співіснування між Індією та Пакистаном, Ізраїлем та сусідніми державами, Китаєм та державами Південно-Східної Азії. Які кроки є першочерговими?».</i> <i>Проведення дискусії: «Як розширення БРІКС впливає на його внутрішню динаміку та зовнішній вплив?», «Яка позиція Китаю щодо Тайваню? Які сценарії розвитку відносин між КНР та Тайванем є найвірогіднішими?», «Яким чином Азійська фінансова криза 1997 р.</i>
--	--	--

		вплинула на Південну Корею», «Чи є соціалізм життєздатною моделлю розвитку для країн Латинської Америки?»
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ IV. Міжнародний тероризм. Криза світового порядку		
Учень / учениця: • <i>пояснює</i> особливості сприйняття перебігу подій зазначеного періоду народами своїх країн [12 ГЮ 1.1.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> взаємозв'язки між декларуванням націями та державами своєї ролі у світі та їхнім геополітичним положенням у минулому і тепер [12 ГЮ 2.2.1-1 П]; • <i>обґрунтовує</i> відмінності інтерпретацій в історичних джерелах відповідно до їх походження, авторства і мети створення [12 ГЮ 3.1.1-1 П]; • <i>виявляє</i> стереотипні судження у джерелі, визначає мотиви автора, які вплинули на інтерпретацію ним минулого / сучасності [12 ГЮ 3.2.1-1 П]; • <i>визначає</i> способи поширення маніпулятивних,	Від однополярного до багатополарного світу. Розширення НАТО. Проблема міжнародного тероризму. Боротьба з ІДІЛ. Перемога Талібану в Афганістані. Спроба Росії відновити сферу впливу колишнього СРСР. Злам Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Роль ООН та інших міжнародних інституцій. Російсько-українська війна. Міжнародна «антипутінська коаліція». Боротьба демократії та авторитаризму.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів з теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду. <i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Виділення</i> ключових слів до визначення понять: «багатополарний світ», «антипутінська коаліція», «гібридна війна», «інформаційна війна»; візуалізація понять у вигляді денотатних графів, «хмаринки слів», сенканів, моделей Фрейера тощо. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності

пропагандистських впливів і методи протидії [12 ГЮ 3.2.1-2 П]; • обґрунтовано оцінює історичну інформацію за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • визначає ідеологічну спрямованість джерела та оцінює його з погляду забезпечення прав людини і суспільних інтересів [12 ГЮ 3.3.2-1 П]; • характеризує засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • реконструює історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • формулює судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • оцінює історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • моделює ситуації порушення прав і гідності людини та пропонує доцільні національні та міжнародні механізми їхнього захисту і відновлення [12 ГЮ 5.2.2-1 П]; • визначає основні політичні, правові, соціокультурні та інші чинники, які впливають на дотримання прав людини і принципів демократії в Україні та світі [12 ГЮ 5.2.2-2 П]; • доводить негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення		інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами.</i> <i>Здійснення SWOT-аналізу: «ООН та міжнародні інституції в умовах багатополярного світу».</i> <i>Складання структурно-логічних схем (ментальних карт) міжнародних і політичних процесів зазначеного періоду, наприклад: ідеологічні та соціально-економічні корені тероризму, російсько-українська війна, міжнародна «антипутінська коаліція», «гібридна війна».</i> <i>Розроблення власної періодизації російсько-української війни.</i> <i>Виконання хронологічних вправ і завдань.</i> <i>Проведення «мозкового штурму»: «Які переваги та недоліки має багатополярний світ у порівнянні з однополярним із точки зору міжнародної стабільності та безпеки?».</i> <i>Створення аргументів на підтримку розширення НАТО після «холодної війни».</i> <i>Створення діаграми Ісјакава (фішбоун): «Причини та наслідки перемоги Талібану в Афганістані».</i> <i>Заповнення Т-таблиці: «Сильні та слабкі сторони тактики боротьби з ІДІЛ».</i> <i>Написання короткого репортажу про наслідки приходу Талібану до влади для населення Афганістану (особливо для жінок і дівчат).</i> <i>Аналіз політичних карикатур із дослідженням настроїв у суспільстві, які вони відображали.</i>
---	--	---

миру, стабільності, прав людини [12 ГЮ 5.3.2-1 П]; • <i>оцінює</i> переваги і недоліки демократії [12 ГЮ 6.1.1-1 П]; • <i>визначає</i> зв'язок між дотриманням прав людини, демократією, мирним співіснуванням та економічним і соціальним благополуччям в історичній перспективі [12 ГЮ 6.1.1-2 П]; • <i>обґрунтовує</i> небезпеку для світу поширення антидемократичних ідей та авторитарних урядів [12 ГЮ 6.1.1-3 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П]; • <i>моделює</i> способи дій під час збройних конфліктів із застосуванням міжнародного гуманітарного права [12 ГЮ 6.3.2-1 П].		<i>Аналіз</i> пропагандистських плакатів різних країн щодо цілей та методів пропаганди. <i>Прогнозування</i> впливу на суспільну думку. <i>Підготовка</i> аналітичного звіту: «Російсько-українська війна крізь призму МГП». <i>Здійснення</i> порівняння з виділенням критеріїв для оцінки відмінностей між демократичними та авторитарними режимами. <i>Створення</i> підкасту: «Чому міжнародний тероризм став однією з головних загроз ХХІ ст.?», «Роль історичної пам'яті у формуванні сучасної зовнішньої політики держав». <i>Створення</i> інфографіки: «Наслідки зламу Ялтинсько-Потсдамської системи для міжнародної безпеки», «Вплив санкцій на економіку країн та міжнародні відносини загалом». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Успіхи та невдачі ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів», «Інформаційна війна». <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Загрози для міжнародної безпеки: кіберзлочини, нелегальна міграція, торгівля людьми», «Механізми захисту прав людини в умовах збройних конфліктів». <i>Створення</i> проєкту сценарію документального фільму: «Роль України у формуванні нового світового порядку». <i>Написання</i> відкритого листа до Генерального секретаря ООН з висловлювання міркувань щодо найактуальніших проблем світу. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Світ через
--	--	---

		десять років: прогнози та виклики», «Як історія впливає на сучасні міжнародні відносини?», «Чи може популізм стати загрозою для міжнародної стабільності?». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи можуть міжнародні інституції стати справжніми гарантами безпеки та стабільності без реформування?», «Чи може ядерна зброя бути гарантом миру, чи, навпаки, джерелом постійної загрози?», «Розроблення "дорожньої карти" для України щодо її інтеграції у світову спільноту після війни». <i>Підготовка</i> промови про важливість співпраці в умовах глобальних викликів. <i>Виконання</i> творчих завдань: «Моделювання стратегій для мирного співіснування різних релігій та культур у світі». <i>Проведення</i> дискусії: «Як боротьба з тероризмом впливає на дотримання прав людини та громадянських свобод?», «Чи завжди можна знайти баланс?».
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Розділ V. Розвиток культури. Повсякдення		
Учень / учениця: • <i>обґрунтовує</i> нелінійність, багатоваріантність історичного розвитку історичних процесів [12 ГЮ 1.2.1-1 П]; • <i>застосовує</i> поняття «прогрес» для оцінювання змін [12 ГЮ 1.3.2-1 П]; • <i>розробляє</i> моделі альтернативного історичного розвитку [12 ГЮ 1.3.2-2 П];	Наукові відкриття, нові галузі наук, високі технології, інтеграція науки і виробництва. Інтернет. Віртуальна реальність. Штучний інтелект. Робототехніка. Космічні дослідження. Зміни в змісті та характері праці, соціальній структурі суспільства, якості життя людей країн світу. Розвиток систем соціального забезпечення.	<i>Аналіз</i> тексту параграфа підручника. <i>Укладання</i> опорного конспекту / схеми до навчальних матеріалів до теми на основі матеріалів параграфа. <i>Співвіднесення</i> даних карт, візуальних джерел і навчальних текстів для пошуку / аналізу інформації. <i>Створення</i> інтерактивної лінії часу з розміщенням на ній основних історичних подій періоду.

• <i>усвідомлено</i> бере участь в облаштуванні громадського простору у своєму місті / селі / селищі [12 ГЮ 2.3.2-1 П]; • <i>обґрунтовано</i> оцінює історичну інформацію за самостійно визначеними критеріями [12 ГЮ 3.2.2-1 П]; • <i>характеризує</i> засоби впливу інформації на громадську думку і суспільні настрої [12 ГЮ 3.3.2-2 П]; • <i>реконструює</i> історичні події на основі історичних джерел і сучасних досліджень [12 ГЮ 4.1.1-1 П]; • <i>формулює</i> судження на основі критеріїв, принципів і цінностей [12 ГЮ 4.2.1-1 П]; • <i>оцінює</i> історичні процеси за запропонованими / обраними самостійно критеріями [12 ГЮ 4.3.1-1 П]; • <i>доводить</i> негативний вплив соціальних упереджень на забезпечення миру, стабільності, прав людини [12 ГЮ 5.3.2-1 П]; • <i>характеризує</i> зв'язки між глобальними, державними і місцевими проблемами [12 ГЮ 6.2.1-1 П]; • <i>аргументує</i> потребу спільних дій на різних рівнях для розв'язання глобальних проблем людства [12 ГЮ 6.2.1-2 П]; • <i>характеризує</i> стан суспільства та прогнозує напрями політичних, економічних, соціальних	Освітні системи. Університети як автономні осередки освіти й науки. Розвиток літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту: провідні тенденції.	<i>Створення</i> синхроністичних таблиць подій у світі та Україні. <i>Створення</i> інтерактивних карт із розміщенням на них додаткової інформації (за темами, визначеними вчителем). <i>Формулювання</i> системи закритих і відкритих запитань до тексту первинних та вторинних історичних джерел. <i>Дослідження</i> первинних історичних джерел за наданим алгоритмом щодо визначення та обґрунтування відмінності інтерпретацій історичних процесів. <i>Робота</i> з навчальними кейсами, фото- та відеоматеріалами. <i>Здійснення</i> SWOT-аналізу: «Штучний інтелект». <i>Складання</i> структурно-логічних схем (ментальних карт), наприклад: основні тенденції розвитку літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту. <i>Проведення</i> «мозкового штурму»: «Які етичні межі слід встановити для розвитку ШІ, щоб запобігти його потенційній небезпеці?», «Як космічні дослідження можуть допомогти в боротьбі зі зміною клімату на Землі?». <i>Заповнення</i> Т-таблиці: «Можливості та ризики впровадження роботів у побут і промисловість», «"За" і "проти" впровадження наукового відкриття» (самостійно обраного). <i>Порівняння</i> за самостійно обраними критеріями системи соціального забезпечення різних країн (наприклад, Швеція та США); систем освіти. <i>Підготовка</i> аналітичного звіту: «Зміни в
--	--	--

процесів, геополітичних змін [12 ГЮ 6.3.1-2 П]; • <i>застосовує</i> історичні знання для дослідження сучасних явищ, подій і процесів [12 ГЮ 6.3.1-3 П].		змісті та характері праці». <i>Створення</i> підкасту: «Чи може ШІ мати свідомість?», «Перспективи космічного туризму», «Як глобалізація впливає на соціальну структуру суспільства?». <i>Розроблення</i> освітніх проєктів, наприклад: «Презентація однієї з нових галузей науки (наприклад, нанотехнології, квантові обчислення)», «Сучасні технології та кінематограф». <i>Створення</i> мультимедійної презентації, наприклад: «Soft skills (м'які навички) для успішної кар'єри в сучасному світі», «Концепція сталого розвитку», «Нобелівські відкриття». <i>Створення</i> концепції інтерактивної виставки сучасного мистецтва. <i>Розроблення</i> можливих сценаріїв розвитку людства на найближчі 100 років, <i>Аналіз</i> ризиків неконтрольованого розвитку високих технологій. <i>Написання</i> есе-роздуму: «Чи може інтернет замінити традиційну освіту?», «Моя ідеальна освітня система». <i>Проведення</i> дебатів на тему, наприклад: «Чи є розвиток штучного інтелекту більшою загрозою чи благом для людства?», «Чи може ядерна зброя бути гарантом миру, чи, навпаки, джерелом постійної загрози?». <i>Підготовка</i> промови представника студентського самоврядування з пропозиціями внесення змін у зміст освіти. <i>Виконання</i> творчих завдань: «Розробка плану заходів для підвищення якості життя в рідному місті / селі», «Створення ескізу муралу,
--	--	--

		що відображає ідею прогресу та розвитку», «Організація та проведення флешмобу за темою "Майбутнє, яке ми будуємо"». <i>Проведення дискусії:</i> «Які етичні дилеми виникають із розвитком біоінженерії та генетичного редагування?», «Чи є колонізація інших планет єдиним шляхом для виживання людства?», «Як освоєння космосу впливає на геополітичну ситуацію у світі?», «Чи повинна держава гарантувати "безумовний базовий дохід" для всіх громадян?», «Чи може штучний інтелект замінити творчість людини в мистецтві?», «Яка роль мистецтва в сучасному світі, де домінує технологічний прогрес?». <i>Проведення інтерв'ю з чат-ботом із постановкою філософських або етичних питань з подальшим аналізом відповідей.</i> <i>Написання листа собі через 20 років, у якому відображаються очікування від майбутнього світу, ураховуючи технологічний прогрес.</i>
Практична робота		
Узагальнення і контроль за розділом		
Узагальнення за рік		